

AKADEMIA OBRONY NARODOWEJ

WYDZIAŁ WOJSK LĄDOWYCH

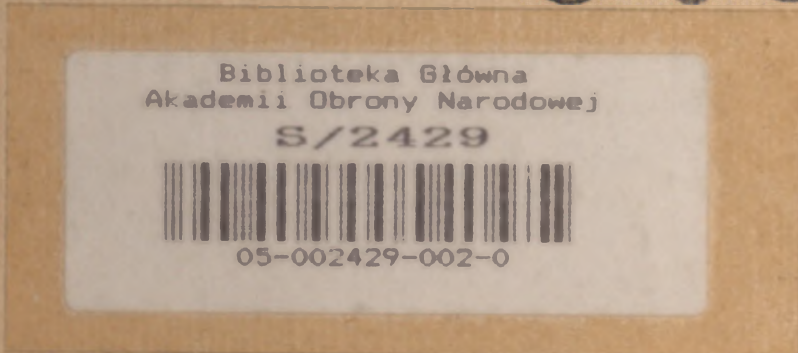
~~Do użytku służbowego~~

Egz. Nr 3
2

ANALIZA PRZEWIDYWANYCH FORM DZIAŁAŃ
TAKTYCZNO-OPERACYJNYCH, ROLA I ZADANIA
OPANCERZONYCH WOZÓW BOJOWYCH (CZOŁGI, BWP,
TRANSPORTERY) ORAZ PODSTAWOWE WYMAGANIA
TAKTYCZNE NA WYŻEJ WYMIENIONE WOZY

62624

ANALIZA PRZEWIDYWANYCH FORM DZIAŁAŃ
TAKTYCZNO-OPERACYJNYCH, ROLA I ZADANIA OPANCERZONYCH
WOZÓW BOJOWYCH (CZOŁGI, BWP, TRANSPORTERY)
ORAZ PODSTAWOWE WYMAGANIA TAKTYCZNE NA WYŻEJ WYMIENIONE WOZY

WITKOŃSKI p. 332.

W S T Ę P

Zaistniałe zmiany geopolityczne i geostrategiczne w Europie Środkowowschodniej stworzyły nową konfrontację polityczno-wojskową w tym rejonie. Spowodowały, że Polska znalazła się w nowej jakościowo sytuacji militarnej.

Położenie naszego kraju między wschodnią i zachodnią części Europy, w sąsiedztwie Niemiec, Rosji i Ukrainy sprawia, że będziemy, podobnie jak w przeszłości, obiektem silnego oddziaływania politycznego, gospodarczego i militarnego. Wszystkie razem tworzą swoistego rodzaju system zagrożenia Rzeczypospolitej. Stosownie do hipotetycznej wizji zagrożenia tworzy się system obrony, którego nadrzędnym celem jest ochrona i obrona suwerenności oraz niepodległości terytorialnej i nienaruszalności granic.

Cel nadrzędny systemu obronnego państwa możliwy jest do osiągnięcia przez realizację wielu zamierzeń i różnorodnych przedsięwzięć. Ujęte w system mają doprowadzić do zachowania suwerenności i niepodległości Rzeczypospolitej Polskiej. Dążenie do osiągnięcia takiego stanu rzeczy odbywa się w złożonych warunkowaniach społeczno-ekonomicznych i politycznych naszego kraju. Wiele problemów natury militarnej rozwiązuje się w czasach, kiedy dokonują się znaczące przewartościowania.

Pełna autonomia w szeroko rozumianej problematyce bezpieczeństwa narodowego nakazuje być przygotowanym do rozwiązywania spraw militarnych na ewentualność określonej prognozy zagrożeń naszego państwa. W radykalnie zmienionych warunkach konieczne stało się opracowanie nowej wizji działań wojennych na początku następnego stulecia. Nieodzowne jest także określenie charakteru ewentualnych operacji na obszarze kraju i prowadzonych działań bojowych. W innym bowiem wypadku szereg przedsięwzięć może okazać się nieracjonalnymi - nie będzie spełniać wysokich wymagań przyszłego pola walki.

W przewidywanych walkach, bitwach i operacjach ważną rolę nadal odgrywać będą wojska lądowe. Wyposażone w modernizowane lub nowe generacje opancerzonych wozów bojowych będą realizować szereg zadań, ściśle współdziałając z innymi rodzajami sił zbrojnych i rodzajami wojsk, a także komponentami systemu obronnego państwa.

Analiza przewidywanych form działań operacyjno-taktycznych z udziałem czołgów, bojowych wozów piechoty i transporterów opancerzonych kreśli określone wymagania taktyczne dla tej kategorii wozów opancerzonych. Ich przedstawienie pozwoli trafniej zdefiniować kierunki modernizacji podstawowego sprzętu bojowego oddziałów i pododdziałów ogólnowojskowych. Może być także przydatna do formułowania założeń taktyczno-technicznych nowej

generacji opancerzonych wozów bojowych, przewidywanych do wprowadzenia na początku dwudziestego pierwszego wieku.

Niniejszą ekspertyzę wykonał zespół pracowników naukowo-dydaktycznych Wydziału Wojsk Lądowych Akademii Obrony Narodowej w składzie:

płk dr hab. Zbigniew SCIBIOREK (przewodniczący)

płk dr hab. Michał HUZARSKI

ppłk dr Witold LIDWA

ppłk dr Waldemar KACZMAREK

1. POLE WALKI 2000

Każda prognoza w swej istocie zakłada możliwość pojawienia się nieprzewidzianych okoliczności, które w sposób znaczący mogą zmienić kształt nakreślanego obrazu rzeczywistości. Odnosi się to szczególnie do prognoz mieszczących się w obszarze badań nauk wojskowych. Możemy bowiem określać wizje lub opracowywać koncepcje, które w znacznym stopniu obciążone są balastem niepewności powodowanym mnogością czynników często trudnych do przewidzenia. Dlatego też prognoza obrazu pola walki po 2000 roku może oprócz szczegółowych (sprawdzonych) elementów zawierać również sentencje o znacznym stopniu ogólności lub wskazujące na możliwość alternatywnych rozwiązań.

Na wstępie trzeba stwierdzić, że bardzo dynamiczny postęp naukowo-techniczny ostatnich lat dwudziestego wieku wpływa na wiele zjawisk. Ten oczywisty proces sprawia, między innymi, że zmieniają się środki walki zbrojnej. To z kolei powoduje określone przeobrażenia w prowadzeniu walk, bitew i operacji.

Od lat nowe generacje sprzętu i uzbrojenia stanowią podstawę do prognozowania rozwoju teorii działań operacyjnych i taktycznych. To zrozumiałe, sztuka operacyjna i taktyka bowiem są najbardziej zmiennymi, wyjątkowo dynamicznie przeobrażającymi się częściami sztuki wojennej. Umiejscowienie źródła owych zmian sprawia, że działania operacyjne i bojowe nie znoszą zastoju,

stagnacji, rutyny, kurczowego trzymania się starych nawyków i przyzwyczajzeń. W tym to właśnie obszarze wszelkie uogólnienia o charakterze doktrynalnym podlegają nieustannej aktualizacji; głównie na tych szczeblach istnieje ciągle potrzeba tworzenia nowych rozwiązań, poglądów i założeń oraz opracowywania znowelizowanych reguł postępowania na polu walki.

Przystępując do merytorycznej części niniejszej prognozy chcemy na pierwszym miejscu wymienić i podkreślić dynamiczny rozwój działań w wymiarze powietrzno-lądowym. Wiele przesłanek przemawia za tym, że wymieniona tendencja rozwojowa zachowa swą aktualność po 2000 roku i będzie miała znaczący wpływ na kształt pola walki w dalszej perspektywie czasowej.

Przedmiotem rozważań i dociekań specjalistów wojskowych jest perspektywiczny układ proporcji między wymiarem powietrznym a lądowym. Pojawiają się poglądy wskazujące na możliwą przewagę działań powietrznych nad lądowymi. Jednak doświadczenia z przebiegu konfliktów zbrojnych ostatniego okresu (Afganistan, Zatoka Perska, Jugosławia), wnioski z prowadzonych ćwiczeń oraz wyniki badań problematyki operacyjno-taktycznej dowodzą, że w dalszej perspektywie o ostatecznych wynikach walk i bitew decydować będą zgrupowania wojsk wykonujących zadania na lądzie. Dlatego też oceniać można, iż zgrupowania te zachowają swe priorytetowe znaczenie przy jednoczesnym, sukcesywnym wzroście wymiaru powietrznego walki, wyrażającego się zwłaszcza rozwojem sił

szturmu powietrznego formacji śmigłowcowych.

U progu dwudziestego pierwszego wieku można przewidywać, że obok czołgów, bojowych wozów piechoty i transporterów opancerzonych, śmigłowce staną się jednym z podstawowych środków walki o charakterze ogólnowojskowym. Będą swego rodzaju powietrznym wozem bojowym, uzbrojonym na ogół w działko, wyrzutnię przeciwpancernych pocisków kierowanych, zasobniki nie kierowanych (a może nawet kierowanych) pocisków raketowych i mogące zabrać żołnierzy w składzie około drużyny piechoty.

Rozszerzenie walki wojsk lądowych o trzeci wymiar rzutować będzie na wiele zjawisk. Rubież styczości wojsk będzie trudniejsza do jednoznacznego określenia. Stanie się ona bardziej porozrywana i wymieszana. Wynik starcia powietrznego lub rezultaty oddziaływania śmigłowców w znaczącym wymiarze wpłyną na przebieg i wynik końcowy walki oraz sposób osiągnięcia jej celu.

Masowe stosowanie śmigłowców i ich obecność w strukturach organizacyjnych szczebli wojsk lądowych radykalnie zmieni możliwości manewru oraz jego stopień uzależnienia od sytuacji na ciągach komunikacyjnych.

Zasadniczymi środkami walki w zgrupowaniach taktycznych tworzonych w ramach brygad i dywizji są czołgi, bojowe wozy piechoty (BWP) i transportery opancerzone. Dzięki modernizacji i nowym konstrukcjom obecna ich generacja wozów bojowych jest przystosowywana do działania w różnych środowiskach. Ma posiadać duże możliwości trakcyjne, manewrowe i ogniowe. Nowa technika bojowa, charakteryzując się dużą autonomicznością sprawi, że wozy bojowe będą mogły stosunkowo długo działać w każdym

warunkach, bez względu na porę roku i doby. Przy ich zastosowaniu będą podstawy do materializowania się jednej z zasad sztuki wojennej jaką jest ciągłość działań. Realniejsze będzie też prowadzenie przestrzennych działań bojowych. Srodki te są ciągle doskonalone pod kątem wzajemnego uzupełniania się w zakresie wykorzystywania taktycznego i ogniowego.

Działania bojowe lądowych zgrupowań taktycznych wspierane będą sukcesywnie rozbudowywanymi jednostkami szturm powietrznego. W pierwszym okresie może to się odbywać na zasadzie uzgodnień w ramach współdziałania. W dalszej perspektywie formacje śmigłowcowe wchodzić będą do składów organizacyjnych (etatowych) związków taktycznych, do jest już realizowane np. w armii amerykańskiej.

Istotnym problemem, który wymaga w przyszłości, szczegółowych rozstrzygnięć staje się optymalizacja wspólnych działań na lądzie i w powietrzu. Obejmuje ona podwyższanie operatywności dowodzenia, wykonywania zadań taktycznych, skuteczności systemu ognia i wzajemnego uzupełniania się w różnych sytuacjach pola walki. W tym też kierunku zmierzać powinny prace konstrukcyjne i modernizacyjne w odniesieniu do lądowych i powietrznych środków walki.

Na przyszłościową, w perspektywie XXI wieku, wizję obrazu pola walki, istotny wpływ wywierać będą trzy elementarne czynni-

ki walki zbrojnej - rażenie, ruch i informacja¹. W odniesieniu do środków rażenia prognozować można dalsze doskonalenie broni konwencjonalnej w kierunku zwiększania jej celności i zasięgu. Oczekiwać należy dynamicznego rozwoju nowej generacji broni, którą jest broń precyzyjna. Pozwala ona za pomocą pocisków o cechach inteligentnych skutecznie razić różne cele stacjonarne i ruchome na całej głębokości ugrupowania bojowego strony przeciwnej. Zauważalny jest też rozwój środków rażenia przeznaczonych do minowania narzutowego. Mamy tu na uwadze zwłaszcza wyrzutnie raketowe pozwalające operatywnie minować newralgiczne rejony i zgrupowania wojsk przeciwnika z terenu własnego.

Coraz wyraźniej zarysowujące się tendencje w artylerii raketowej i do ognia pośredniego znacznie wydłużają strefę ogniowego oddziaływania. Wzrost jej głębokości (zasięgu) w połączeniu z nowymi rodzajami amunicji stwarza szanse podejmowania działań na stosunkowo dalekich podejściach do obszaru walki i bitwy. Możliwość wykonywania uderzeń precyzyjnych i powierzchniowych, obezwładniających lub unieruchamiających zwarte zgrupowania wojsk lądowych, pozwala realnie myśleć o dezorganizacji poczyną przeciwnika. Są podstawy aby mówić o izolacji obszaru działań bojowych i biciu nieprzyjaciela częściami.

Zaakcentowane przeobrażenia w środkach rażenia sygnalizują zmianę możliwości ogniowo-minowego oddziaływania. Ze wspomniany-

1. Por. S.Koziej, Podstawowe problemy działań powietrzno-lądowych, AON, Warszawa 1993, s.31

mi wcześniej środkami elektronicznymi tworzą swego rodzaju triadę oddziaływania na nacierającego lub broniącego się przeciwnika. Ta jednostkowa różnorodność stanowić będzie w sumie o wszechstronności oddziaływania, dostrzeganej w kategoriach systemowych.

Kolejnym czynnikiem walki zbrojnej obrazującej przyszłe pole walki jest ruch. Wzrost znaczenia ruchu wojsk wynika z wielu uwarunkowań. Wymienić tu można przede wszystkim tendencję do zmniejszania stanów liczebnych wojsk i wzrost obszarów odpowiedzialności. Wymaga to przygotowania wielowariantowych koncepcji działań, polegających na szybkim skupianiu wysiłków w określonych miejscach, często znacznie od siebie oddalonych.

Podstawowym elementem ruchu wojsk są przemieszczenia, które najczęściej wykonywane są marszem. W warunkach polskich odległości wykonywanych marszów mogą wynosić do kilkudziesięciu kilometrów, w przypadku ruchu wojsk wzdłuż frontu (z sąsiednich obszarów), do 400-600 km w przypadku marszów wojsk wykonywanych z przeciwległych okręgów (korpusów)¹.

Przyszłe uwarunkowania przemieszczania wojsk sprawią, że poszczególne elementy ugrupowania muszą być usamodzielnione, tak pod względem bojowym, jak i zabezpieczenia. Większe rozczłonkowanie maszerujących kolumn wymagać będzie z kolei wyznaczania

1. M.Huzarski, *Przeobrażenia w taktyce ogólnej*, AON, Warszawa 1993, s.36

szerszych pasów przegrupowania, większej liczby dróg zasadniczych, zapasowych, obejścia i rokadowych.

W kontekście dużego zagrożenia należało będzie dążyć do skrócenia czasu przemieszczania wojsk. Za jego maksymalnym ograniczeniem przemawia także niebezpieczeństwo wynikające z dłuższego przebywania wojsk w rejonach zesrodkowania lub odpoczynku. Wielogodzinne i dobowe przebywanie wojsk w tych rejonach nie będzie miało racji bytu. Coraz powszechniejszą staje się bowiem zasada, że bezruch, zwłaszcza w głębi, to zniszczenie lub w najlepszym wypadku obezwładnienie.

Nową jakościowo rolę odegra ruch na polu walki. Już obecnie przestał on być formą dotarcia na pole bitwy i składnikiem uderzenia. Ruch coraz bardziej staje się osnową wszelkich poczynań wojsk na polu walki. Walczyć i przebywać w ciągłym ruchu to istotna cecha współczesnych i przyszłych działań bojowych. Aby osiągnąć zwycięstwo w walce trzeba bowiem często zmieniać rejony rozmieszczenia, umiejętnie zesrodkowywać wysiłek do wykonania zadań i rozśrodkowywać się po jego realizacji. Dążenie do tworzenia przewagi nad przeciwnikiem lub jej niwelowania będzie możliwe poprzez ciągły ruch, rozumiany niejednokrotnie jako manewr oraz pulsacyjność działań bojowych.

Najszybszym sposobem przemieszczania wojsk jest transport powietrzny. Do tego sposobu ruchu wojsk powinny być czynione stosowne przygotowania polegające na dostosowaniu wozów bojowych do możliwości środków transportowych (i odwrotnie). Jeszcze bardziej efektywne są przerzuty formacji szturmowych wykonujących

swe zadania z powietrza i lądu. Zgodnie z tą ideą tworzone są siły szybkiego reagowania, w których szybkość przemieszczeń decyduje w znacznym stopniu o ich możliwościach bojowych. Pierwsze do działań wprowadzane są zgrupowania desantowoszturmowe i rozpoznawczo-dywer-

syjne. Natomiast zgrupowanie pancerno-zmechanizowane wykonuje możliwie szybki marsz celem efektywnego wykorzystania skutków działań zgrupowań przerzuconych drogą powietrzną.

Obraz przyszłego pola walki zależny będzie w znacznym stopniu od informacji. Dobitym przykładem jej wzrastającego znaczenia były doświadczenia z konfliktu w rejonie Zatoki Perskiej. Dzięki wygranej walce o informację przez wojska koalicji zdeorganizowane zostało dowodzenie wojskami irackimi a ich, często nowoczesne środki walki, stały się bezużyteczne. Jednocześnie ujawniło się duże znaczenie środków dezinformujących, zwłaszcza perfekcyjnie wykonanych makiet wyposażonych w stosowne imitatory.

Bez należytego systemu zdobywania, przetwarzania i przekazywania informacji nie można przewidywać sukcesów w walce i operacji. Walka o przewagę w informacji polega również na destrukcyjnym oddziaływaniu na systemy informacyjne przeciwnika oraz na ochronie i zapewnieniu niezakłóconej pracy własnym systemom informacyjnym, w tym zwłaszcza zapewniającym sprawność dowodzenia

i skuteczność systemu ognia.

Wzrastający dynamizm pola walki jest przyczyną wzrostu zapotrzebowania na szybkie przekazywanie informacji. Proces ten przyspieszają nowoczesne techniki informatyczne. Stają się one nowym czynnikiem wspomagającym siłę bojową wojsk. Technika komputerowa wprowadzana jest do systemów dowodzenia, kierowania ogniem oraz wsparcia logistycznego. Komputer staje się integralnym elementem nowoczesnego sprzętu wojskowego (samolot, śmigłowiec, czołg, BWP). Różne warianty symulacji pola walki dostarczają dowódcom cennych informacji, które są wykorzystywane do optymalizacji procesu decyzyjnego. Fascynacja techniką informatyczną nie powinna jednak pomniejszać znaczącej roli umysłu ludzkiego, gdyż zawsze najważniejszym i ostatecznym decydentem pozostanie dowódca.

Ilościowa i jakościowa ekspansja broni precyzyjnej i śmigłowców oraz szybkie tempo elektronizacji i automatyzacji systemów informacyjnych wraz z przewidywanym rozwojem organizacyjno-technicznym wojsk lądowych zdeterminuje zmiany w organizowaniu i prowadzeniu działań bojowych u progu XXI wieku.

Najprawdopodobniej nowe generacje techniki bojowej jeszcze bardziej podkreślą zarysującą się kierunkowość działań. Działania taktyczne będą sumą działań na poszczególnych, kierunkach często nawet pododdziałowych. Rezultat działania niewielkiego

zgrupowania może w decydujący sposób wpłynąć na wynik końcowy walki oddziału lub związku taktycznego. W dynamicznie prowadzonych działaniach i szybko zmieniającej się sytuacji wiele zależeć będzie od natychmiastowego wykorzystania warunków danej sytuacji by zażegnać niebezpieczeństwo lub spożytkować je do realizacji określonych zadań, na przykład dla wykonania zaskakującego uderzenia lub uchylenia się od zarysowującej się groźby podobnego działania ze strony przeciwnika.

Podczas prowadzenia działań bojowych szczególnie ważne będzie dążenie do uprzedzenia nieprzyjaciela i szybkie wykorzystanie warunków wytworzonej sytuacji. Niebagatelną rolę w osiągnięciu celu działań odegra także przyjęcie i utrzymanie inicjatywy oraz dążenie do narzucania przeciwnikowi własnej woli prowadzenia walki, bitwy i operacji.

Kształtowanie się teorii i praktyki powietrzno-lądowych działań bojowych zaciera granicę podziału (rozdziału) między obroną i natarciem. Przeplatanie się działań defensywnych z ofensywnymi będzie wyjątkowo częstym i powszechnym zjawiskiem - zarówno podczas realizacji zadań obronnych, jak i zaczepnych.

Kolejnym elementem obrazu prognostycznego pola walki jest zwiększająca się rola formacji obrony terytorialnej (OT) i sił pozamilitarnych. Zgodnie z obecną koncepcją tworzenia i użycia wojsk OT mogą one w przyszłości odgrywać istotną rolę w działa-

niach taktycznych. Wojska OT przewidziane są do działań przede wszystkim w warunkach szczególnych, tam gdzie możliwa jest walka na bliską odległość. A więc tam gdzie użycie jednostek liniowych jest niemożliwe lub niecelowe. Siła OT m.in. polega na tym, że wykonywanie zadań odbywało się będzie z zasady w tych rejonach (obszarach), z których wywodzą się stany osobowe tych formacji.

W pasach i rejonach działań brygad i dywizji jednostek bojowych znajdują się więc zgrupowania OT, z którymi należy efektywnie współdziałać i przewidywać do zadań zgodnych z ich przeznaczeniem.

Odmienne od dotychczasowych uwarunkowania doktrynalne sprawiają, że nowym elementem w działaniach bojowych wojsk lądowych będą *działania nieregularne*. Charakter i skala tych działań będzie uzależniona od wielu czynników. W zależności od przebiegu początkowego okresu wojny i operacji na danym kierunku, do działań nieregularnych na obszarach okupowanych przez przeciwnika mogą przechodzić zgrupowania taktyczne o różnym składzie i sile. Najczęściej będą to jednak zgrupowania wojsk lądowych w sile pododdziałów. Nie zawsze podjęcie działań nieregularnych będzie wcześniej wkomponowane w scenariusz walki czy bitwy. Niejednokrotnie tego rodzaju działania będą wymuszone rozwojem sytuacji. Fakty te nie pozostaną bez wpływu na ukompletowanie i stopień zaopatrzenia w środki walki oraz prowadzenie aktywnych działań

bojowych. Zawsze jednak działania nieregularne określonych zgrupowań wojsk operacyjnych w ścisłym współdziałaniu z siłami obrony terytorialnej i układu pozamilitarnego staną się istotnym komponentem prowadzonej walki z nacierającym przeciwnikiem.

W wizji przyszłego pola walki dostrzec należy również problem ludności i obiektów cywilnych. Można przewidywać, że dążyć się będzie do ewakuacji ludności z rejonów walki, a obiekty zostaną wykorzystane efektywnie, stosownie do rodzaju działań. Zważywszy jednak na to, że gęstość zaludnienia rośnie, a obszary zabudowane poszerzają się, oceniać można, że sygnalizowany problem może okazać się trudnym w rozwiązaniach.

Nowym zjawiskiem mogącym zajmować określone miejsce na przyszłym polu walki są spodziewane efekty zagrożeń ekologicznych. Ocenia się, że awarie w dużych zakładach przemysłowych, zwłaszcza chemicznych, które mogą występować w wyniku działań zbrojnych będą powodem groźnych, często trudnych do przewidzenia skażeń na znacznych obszarach. Należy też liczyć z awariami elektrowni atomowych sąsiednich państw, które jak wiemy z doświadczenia, mogą mieć miejsce nawet w okresie pokoju.

Nakreślona prognoza obrazu pola walki po 2000 roku sygnalizuje kierunki rozwoju niektórych tendencji. Podkreśla ona priorytetowe znaczenie wymiaru powietrzno-lądowego działań taktycznych, w których rozstrzygającą rolę utrzymają zgrupowania pancerno-zmechanizowane.

O kształcie przyszłego obrazu pola walki decydowały będą przede wszystkim elementarne czynniki, którymi są, rażenie, ruch i informacja.

Z przedstawionych treści wnioskować można, że należy zachować ciągłość w ocenie sytuacji i wprowadzać sukcesywnie do obrazu pola walki nowe elementy wynikające z dynamiki zachodzących zmian polityczno-militarnych i demograficzno-cywilizacyjnych.

2. FORMY DZIAŁAŃ OPERACYJNO-TAKTYCZNYCH WOJSK LĄDOWYCH

Wojska lądowe organizacyjnie składają się ze związków operacyjno-taktycznych (ZO-T), związków taktycznych (ZT), oddziałów i pododdziałów. Ogólnowojskowe związki taktyczne występują jako: (oddziały, pododdziały) pancerne (czołgów), desantowoszturmowe, powietrznodesantowe obrony wybrzeża i piechoty górskiej. Ponadto rozróżnia się związki taktyczne (oddziały, pododdziały) rakietowe, artylerii, obrony przeciwlotniczej, rozpoznawcze i walki radioelektronicznej, inżynieryjne, obrony przeciwchemicznej, łączności, zaopatrzenia, remontowe, medyczne, komunikacyjne, topogeodezyjne i meteorologiczne. Wchodzą one w skład wojsk operacyjnych lub obrony terytorialnej. W składzie wojsk lądowych występuje również lotnictwo wojsk lądowych. Wojska lądowe mogą prowadzić zbrojne działania wojenne w formie działań operacyjnych i taktycznych¹.

Na przyjmowane formy działań operacyjno-taktycznych zasadniczy wpływ mają uwarunkowania polityczno-militarne, które tworzą obecnie jakościowo inną niż w minionych dziesięcioleciach bazę doktrynalną dla polskiej sztuki wojennej. Przyjmuje się, że podstawowymi zadaniami strategicznymi sił zbrojnych będą:

1. Regulamin działań taktycznych wojsk lądowych, Część I, (Związek taktyczny, oddział), Warszawa 1994, s. 5.

odpieranie lokalnych inwazji zbrojnych prowadzonych w ramach roszczeń terytorialnych; obrona strategiczna przed totalną agresją zdecydowanie przeważającego przeciwnika; udział w misjach pokojowych i operacjach ekspedycyjnych poza granicami kraju w ramach międzynarodowych sił zbrojnych¹. Takie zadania wymagają przyjęcia nowego modelu operacji, w której dominującym będzie charakter powietrzno-lądowy.

Wymieniona na pierwszym miejscu operacja w celu odparcia lokalnej agresji zbrojnej, mieć będzie obronno-zaczepty. Oceniana jest obecnie jako najbardziej prawdopodobna. Może ona składać się z działań osłonowych i bitwy obronnej, zakończonej zwrotem zaczepnym odrzucającym przeciwnika za granice kraju. O końcowych rezultatach takiej bitwy w znacznej mierze zadecyduje przebieg jej pierwszej fazy. Liczyć się będzie przede wszystkim szybkość i skuteczność reakcji na agresję przeciwnika.

O wynikach operacji decyduje skuteczność działań taktycznych. Po zmiennych okresach preferencji różnych rodzajów walki nastąpiło zrównanie ważności obrony z natarciem. Natomiast wymienianie obrony na pierwszym miejscu określa nasze pokojowe intencje.

1. Por. Działania operacyjne wojsk lądowych, AON, Warszawa 1992 s.9-11

Myślą przewodnią każdego działania jest jego cel. W wypadku obrony cel ten powinien być zawsze jeden - skuteczna obrona wyznaczonego pasa lub rejonu. Z kolei sposoby osiągnięcia tego celu mogą być różne i one właśnie są najczęściej przedmiotem sporów i pojawiającej się różnicy zdań.

Jeżeli zasadniczym sposobem wykonania postawionego zadania ma być opór wówczas taka obrona przyjmie charakter pozycyjnej. Natomiast jeżeli koncepcja rozegrania walki obronnej oparta jest głównie na manewrze, to taką obroną będzie manewrowa. Zauważyć więc można, iż obrona jest jedna, a przymiotniki do niej dodawane informują o przewadze przewidywanych sposobów wykonywania zadań, czyli sposobów osiągnięcia zamierzonych celów¹. Stąd używanie terminów "obrona pozycyjna" i "obrona manewrowa" wydaje się być uzasadnione, gdyż nie chodzi tutaj o dokonywanie podziału, lecz o zasygnalizowanie w lapidarnej formie zamiaru walki (bitwy).

Obrona pozycyjna w swej istocie priorytetowo traktuje opór. Z analizy wariantów jej prowadzenia wnioskować można, iż jest ona elastyczna, przewiduje różne działania dynamiczne, włącznie z najwyższym przejawem aktywności, jakim jest kontratak (lub przeciwuderzenie na szczeblu operacyjnym).

W obronie pozycyjnej dąży się do zatrzymania natarcia

1. Por. M.Huzarski, Przeobrażenia w taktyce ogólnej, AON, Warszawa 1993, s.21

przeciwnika w obrębie pierwszej pozycji. Aby to osiągnąć musi być ona odpowiednio silna, dobrze rozbudowana inżynieryjnie, wsparta ogniowo, ubezpieczona i osłonięta przed uderzeniami z powietrza. Walka na tej pozycji musi być prowadzona z pełną determinacją - do wyczerpania wszystkich możliwości zatrzymania nacierającego przeciwnika. Jeżeli jesteśmy już do tego zmuszeni, aby odejść na kolejną pozycję obrony, powinno się to odbywać w sposób zorganizowany, zwłaszcza w zakresie ogniowej osłony pododdziałów czołgów i wyposażonych w BWP.

Odejście wojsk z czołowej pozycji może być również początkiem przejścia do obrony manewrowej, prowadzonej na większą głębokość niż pozycyjne ugrupowanie bojowe.

Większość specjalistów wojskowych jest zdania, że obrona manewrowa w czystej formie może mieć miejsce dopiero na szczeblu operacyjnym. Z takim poglądem należy się zgodzić, jednak nie można wykluczyć takiej sytuacji gdy ZT przygotowuje i prowadzi taką obronę. Może to mieć miejsce zwłaszcza w ramach działań, organizowanych i prowadzonych w terenie lesisto-jeziornym i kanalizującym ruch, gdzie nacierający nie ma możliwości w pełni wykazać swej przewagi materialnej, a obrońca może posiadać więcej sił i środków w głębi. Nimi to będzie w stanie wykonać zdecydowany zwrot zaczepny i odzyskać utracony teren.

Niekiedy obrona manewrowa kojarzona jest z zamierzonym od-

dawaniem terenu i odchodzeniem na kolejne rubieże w głębi taktycznej i operacyjnej. Takie działania nazywane były odwrotowymi i przy takiej nazwie należy pozostać. Natomiast ostatecznym celem obrony manewrowej jest odzyskanie utraconego terenu. Można też przewidywać na niższych szczeblach zatrzymanie natarcia przeciwnika na kolejnych rubieżach opóźniania lub na rubieży ostatecznego oporu. Jednak takie działania powinny być podporządkowane i stwarzać warunki do wykonania zwrotu zaczepnego przez szczebel wyższy. Dla wojsk wykonujących te zadania będzie to natarcie w ramach kontrataku, przeciwuderzenia lub przeciwnatarcia.

Współczesne natarcie polega na nieustannym ruchu zgrupowań pancerno-zmechanizowanych do przodu, do rubieży, która jest celem działań zaczepnych. Ruch ten wyzwalany jest rażeniem celów (obiektów) przeciwnika różnymi środkami i sposobami, przede wszystkim uderzeniami ogniowo-elektronicznymi.

Natarcie jest tym rodzajem walki, który w swej istocie zmierza do opanowania terenu zajętego wcześniej przez przeciwnika. Tylko przez natarcie będziemy mieli możliwość odzyskania utraconego terenu i odrzucenia strony przeciwnej za granice państwa. Jest to więc w warunkach polskich zasadniczy cel natarcia, którego osiągnięcie wymaga, stosownie do realnej sytuacji, przyjęcia określonej koncepcji rozegrania walki.

Jako aktualne, należy uznawać nadal dwa zasadnicze sposoby przechodzenia do natarcia - z głębi i z rejonów położonych w bezpośredniej styczności z przeciwnikiem. Mają one swe dobre i złe strony i mogą być one stosowane zamiennie, zależnie od konkretnej sytuacji taktycznej.

Podchodzenie do rubieży ataku, w przypadku natarcia z marszu, może przebiegać w różnych warunkach. Stąd rygorystyczne wyznaczanie rubieży rozwijania może w praktyce okazać się niewykonalne. Celem uniknięcia niezorganizowanych działań istnieje potrzeba wyznaczania pasów zbliżania, bez uszczegółowiania sposobów rozwijania pododdziałów, a decyzje w tym zakresie powinni podejmować ich dowódcy. Szczególnie ważny staje się obiekt ataku, czas na wykonanie zadania oraz kierunek uderzenia.

Istotnym warunkiem skutecznego działania jest zgrywanie wysiłków między elementami ugrupowania bojowego działającymi na lądzie z formacjami szturm powietrznego.

Natarcie organizuje się i prowadzi przeciwko przeciwnikowi, który przeszedł pośpiesznie do obrony lub zawczasu umocnił określone rubieże, a także gdy naciera lub wycofuje się. Stąd też w zależności od zachowania się przeciwnika natarcie może przyjmować następującą formę: przełamania; pościgu; boju spotkaniowego. Są to formy historycznie ukształtowane i zachowujące swą aktualność w obecnych uwarunkowaniach. Odnosi się to

zwłaszcza do istoty wymienionych form, gdyż ich wnętrze ulega ciągłym przeobrażeniom, zależnie od rozwoju środków walki, taktyki działań bojowych oraz nakreślanych celów do osiągnięcia.

Przełamanie ma miejsce wówczas gdy zmuszeni jesteśmy wykonywać uderzenie czołowe, zmierzając do dokonania wylomu w obronie przeciwnika poprzez zsynchronizowane użycie środków ognio- wych, elektronicznych z działaniem powietrzno-ładowych zgrupowań na wybranym kierunku. Przed decydującą fazą konfliktu w rejonie Zatoki Perskiej pojawiły się poglądy przewidujące znaczne pomniejszenie roli lądowego przełamania. Jednak praktyczne działania potwierdziły skuteczność klasycznych rozwiązań przy jednoczesnym poszerzeniu działań w trzecim wymiarze, zwłaszcza przez formacje szturmowe powietrzne i nadania natarciu powietrzno-ładowego charakteru.

Permanentny pościg za przeciwnikiem jest gwarantem właściwego wykorzystania przewagi uzyskanej po dokonaniu przełamania jego zasadniczych pozycji obronnych. Cechą charakterystyczną pościgu jest rozwijanie działań w szybkim tempie i na szerokim froncie, przy ciągłej dążności do wychodzenia na skrzydła i tyły, aby uniemożliwić przeciwnikowi zorganizowanie skutecznej obrony w głębi.

Na przyszłym, dynamicznym polu walki może zaistnieć wiele sytuacji, w których może dojść do boju spotkaniowego. Następuje

on wówczas gdy obydwie strony dążą do wykonania zadania przez natarcie. Celem boju spotkaniowego jest, w pierwszej fazie przejęcie inicjatywy i uprzedzenie przeciwnika w rozpoznaniu, manewrze, uderzeniach ogniowych i uderzeniach wojsk oraz w drugiej fazie rozbicia przeciwnika i stworzenia dogodnych warunków do dalszych działań.

Podczas rozwijania natarcia w głębi ugrupowania przeciwnika rutynowe przesuwanie wojsk do przodu, przy zachowaniu ciągłej linii walczących wojsk, należy już do przeszłości. Osiąganie wysokiego tempa natarcia następować może głównie przez szerokie stosowanie desantów powietrznych, grup desantowoszturmowych, oddziałów wydzielonych (rajdowych), grup specjalnych oraz śmiałych działań na kierunkach zgrupowań pancerno-zmechanizowanych.

Nadal zachowują swą aktualność takie kategorie jak "kierunek głównego uderzenia" i "potęgowanie uderzenia", znajdują one szerokie zastosowanie w preferowanym obecnie dowodzeniu przez cele.

Działania operacyjno-taktyczne obejmują również przegrupowania operacyjne, przemieszczenia i rozmieszczenia wojsk. Są to działania podporządkowane bitwom i walkom, mające jednak zasadnicze znaczenie w osiągnięciu gotowości bojowej do starcia zbrojnego.

Przy obecnych możliwościach systemów rozpoznawczych strony

przeciwnej, ukrycie dokonywanych zmian w dyslokacji wojsk staje się praktycznie niemożliwe. Trzeba się więc liczyć z tym, że na przemieszczające się wojska wykonywane będą przez przeciwnika uderzenia lotnicze, raketowe i środkami walki radioelektronicznej. Stąd, zapewnienie skutecznej osłony ruchu wojsk wykonywanego różnymi sposobami, staje się priorytetowym zadaniem. Pozwala ono, przy ogólnym niedoborze sił, gromadzić potencjały bojowe i uzyskiwać stosowną przewagę nad przeciwnikiem w określonym miejscu i czasie.

x

x

x

Z przedstawionych treści wynika, że formy działań operacyjno-taktycznych wojsk lądowych ulegają ciągłym przeobrażeniom. Kierunkowy wpływ na charakter tych działań wywarły postanowienia obronnej doktryny wojskowej. Sygnalizowane zmiany są również wynikiem ciągłych analiz pojawiających się trendów w nowoczesnych armiach świata. Są one odpowiednio transponowane i łączone z osiągnięciami polskiej sztuki wojennej.

Wymienione formy działań będą miały miejsce w najszerszym wymiarze i prawdopodobnie z największym skutkiem w operacjach obronno-zaczeptych prowadzonych w ramach lokalnych konfliktów zbrojnych.

Wojska lądowe winny więc być dobrze przygotowane tak do działań obronnych jak i zaczepnych prowadzonych w trzech wymiarach.

3. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA CZOLGÓW, BWP I TRANSPORTERÓW OPANCERZONYCH POZOSTAJĄCYCH NA WYPOSAŻENIU ODDZIAŁÓW I PODODDZIAŁÓW OGÓLNOWOJSKOWYCH WP

Na wyposażeniu wojsk lądowych sił zbrojnych RP pozostają dwa typy czołgów: T-55 i T-72, z których tylko T-72 zaliczyć można do czołgów w miarę przystających do współczesnych wymogów określanych dla tego typu wozów bojowych. Czołgi te produkowane w kraju, poziomem nowoczesności znacznie odbiegają od ich odpowiedników będących na wyposażeniu nowoczesnych armii europejskich.

Z posiadanej ilości zaledwie 1/3 to czołgi przełomu II i III generacji. Pozostałe, a więc 2/3 to wozy zaliczane do I generacji o parametrach znacznie odbiegających od wymogów przyszłego pola walki, przełomu XX i XXI wieku.. Parametrami porównywalnymi są tylko gabaryty zewnętrzne i nacisk jednostkowy.

Pozostałe, świadczące o możliwościach bojowych, ustępują znacznie czołgom nowoczesnym, za które uważa się M-1-A1, T-80, Leopard-2.

O wartościach bojowych czołgu decydują:

- zdolność rażenia;
- odporność na zniszczenie;
- manewrowość.

Czołg T-55 uzbrojony w 100 mm armatę (D10T2S) z gwintowaną lufą ma możliwości prowadzenia ognia na odległość do 1500 m w dzień oraz 800 w nocy. Ich modernizacja i wyposażenie w dalmierze laserowe sprzężone z celownikiem działonowego i systemem kierowania ogniem "MERIDA" wydatnie poprawiły skuteczność prowadzenia ognia nie na tyle jednak aby parametry te stały się porównywalne ze sprzętem nowoczesnym. Aktualne potrzeby w tym zakresie w warunkach fizyczno-geograficznych naszego kraju wynoszą 2000-2500 m przy strzelaniu ogniem bezpośrednim i to bez względu na porę doby i warunki pogodowe.

Dodatkowe uzbrojenie czołgu T-55 to dwa karabiny maszynowe 7,62 mm z jednostką ognia 3500 szt. W wersji z 12,7 mm km czołg ma większe możliwości walki z celami powietrznymi (głównie ze śmigłowcami). Karabiny maszynowe PKT przeznaczone są bowiem do walki z piechotą, obsługami dział i moździerzy na odległości do 800 m.

Podstawowym wskaźnikiem manewrowości czołgu jest stosunek mocy do masy. W czołgach T-55 stosunek ten wynosi 16, podczas gdy w najnowszych konstrukcjach tego typu wskaźnik ten przekracza 20. Ponadto stosunkowo duże gabaryty, jednolity pancerz, brak urządzeń ostrzegających o opromieniowaniu oraz urządzeń maskujących powoduje, że nie może on konkurować z czołgami nowoczesnymi.

Czołg może pokonywać zbocza o maksymalnym kącie nachylenia do 35° , przekraczać rowy o szerokości 2,7 m oraz pokonywać brody o głębokości 1,2 m a po niezbędnym przygotowaniu do 1,8 m.

Klasyfikowany na pograniczu II i III generacji czołg T-72 zasadniczo różni się od swego poprzednika - czołgu T-55.

Uzbrojony w 125 mm gładkolufową armatę umożliwiającą strzelanie różnymi typami pocisków, w tym także pociskami podkalibrowymi. Lufa tej armaty wyposażona jest w osłonę termiczną zmniejszającą skutki nierównomiernego jej nagrzewania oraz przedmuchi-wacz usuwający powstające po strzale gazy prochowe. Kąt podnie-sienia ($+15^{\circ}$) i pochylenia (-5°) utrudniają prowadzenie ognia w niektórych specyficznych warunkach. Jeżeli parametry samej arma-ty są zadowalające to nieco gorzej przedstawia się system jej stabilizacji. Mało doskonale żyroskopy sprzężone z przeliczni-kiem i hydraulicznym układem wykonawczym nie zapewniają automa-tycznego poprawiania schodzenia armaty z linii celowania wskutek grawitacji.

Skuteczność prowadzenia ognia zależy w głównej mierze od jakości systemu kierowania nim. W czołgu T-72 obok urządzeń o satysfakcjonujących parametrach (dalmierz TPD-2-49), system kie-rowania ogniem "DRAWA", zamontowano zestaw urządzeń celowniczych i noktowizyjnych zasadniczo ograniczający możliwość prowadzenia celnego ognia (w nocy do 600-800 m). Dodatkowym uzbrojeniem

czołgu są dwa karabiny maszynowe: 7,62 mm PKT sprzężony z armatą, oraz 12,7 mm WKM umożliwiające prowadzenie ognia do celów powietrznych a montowany na wieży czołgu.

Podczas prowadzenia ognia w ruchu z armaty, 90%-owe prawdopodobieństwo trafienia celu uzyskać można przy strzelaniu w granicach 1000 m. Skuteczność strzelania na odległość ponad 1500 m drastycznie spada. Półautomat do ładowania armaty spowodował zmniejszenie liczebności załogi pozwolił także ograniczyć (zmniejszyć) gabaryty wieży. Pancierz czołgu nie odbiega ani grubością ani też użytymi materiałami od pancerzy czołgów poprzedniej generacji. Wykonany metodą spawania walcowanych płyt stopowej stali pancernej nie był odporny na działanie pocisków kumulacyjnych, a tym bardziej pocisków podkalibrowych, dlatego w ramach modernizacji zastosowano pancierz reaktywny. Zamontowano na wieży, kadłubie i bocznych ekranach przeciwkumulacyjnych segmenty typu "DRAWA" 1 i 2 co znacznie zwiększyło odporność czołgu na oddziaływanie ogniowe przeciwnika.

Nowe generacje sprzętu wyposażono także w system ostrzegania "DOBRAWA" (zasięg opromieniowania 6000 m), system automatycznego lub ręcznego postawienia zasłony dymnej "ERB" przeciwdziałający opromieniowaniu oraz wyrzutnią granatów dymnych "TELLUR" umożliwiającą postawienie zasłony dymnej w odległości 500 m przed czołgiem. Ponadto czołgi tego typu wyposażone są w:

- zestawy do odkażania;
- urządzenie ochrony przed napalmem;
- urządzenie ochrony przeciwiatomowej;
- urządzenie przeciwpożarowe z automatycznym wyłącznikiem baterii;
- termiczną aparaturą dymotwórczą;
- izolacją termiczną i przeciwzakłóceńową;
- trał wykopowy KMT-6.

Modernizacja i dodatkowe wyposażenie czołgów T-72 zbliża ich parametry do nowoczesnych im odpowiedników państw ościennych, powoduje jednak znaczne trudności w zapewnieniu serwisu, przygotowania załóg itp.

Obok scharakteryzowanych czołgów wojska lądowe wyposażone są w bojowe wozy piechoty (BWP) i transportery opancerzone (TO). Te środki walki, poprzez ciągłe ich doskonalenie, wzajemnie się uzupełniają zarówno pod względem siły ognia, jak i manewrowości na polu walki.

Jednostki wojsk zmechanizowanych w przeważającej części wyposażone są w bojowy wóz piechoty - BWP 765 (BWP-1) i niewielką ilość BWP-2 (62 sztuki). Mimo, że są to konstrukcje sprzed kilkudziesięciu laty, to jednak parametrami taktyczno-technicznymi niewiele odbiegają od zaliczanych do nowoczesnych BMP-3, Marder czy M-2 Bradley. Czynniki decydujące o walorach bojowych każdego

BWP są analogiczne jak w czołgach. Pod względem siły ognia BWP-1 ustępuje nieco najnowszym konstrukcjom. Wyposażony jest w 76 mm gładkolufową armatę 2A-28, zamontowaną w obrotowej niestabilizowanej wieży. Jednostką ognia do armaty jest 40 naboju przeciwpancernych, stabilizowanych brzechwowo, rozmieszczonych w karuzelowym magazynie wokół wieży. Armata ładowana jest automatycznie. Maksymalna odległość strzelania wynosi 1300 m a grubość przebijanego pancerza do 300 m. Te dwa ostatnie parametry przy niestabilizowanej armacie sprawiają, że wóz ten będąc w ruchu jest mało skuteczny w porównaniu z innymi wozami bojowymi wyposażonymi w działka mniejszego kalibru, lecz o większym zasięgu i dużej energii kinetycznej pocisku. Skuteczność tej armaty w stosunku do czołgów jest bardzo niewielka.

Obok armaty, BWP-1 wyposażony jest w 7,62 km PKT. Karabin ten jest sprzężony z armatą i może służyć do wstrzeliwania w cel lub zwalczania siły żywej. Uzbrojeniem dodatkowym jest zamontowana nad lufą wyrzutnia szynowa do odpalania przeciwpancernych pocisków kierowanych PPK Malutka (AT-3). Jej pociski o zasięgu 300-3000 m mają zdolność przebijania pancerza grubości do 550 mm co jest niewystarczające do skutecznej walki z nowoczesnymi czołgami. Ponadto ręczne ładowanie pocisku przez otwarty właz pochłania na postoju czas około jednej minuty, co wraz z mechanicznym systemem naprowadzania dalekie jest od doskonałości.

Skuteczność rażenia w znacznym stopniu zależy od jakości urządzeń obserwacyjno-celowniczych. W BWP-1 zastosowano na stanowisku dowódcy celownik dziennie-nocny TKH-3, w którym do pracy nocnej wymagane jest oświetlenie obserwowanego obszaru reflektorem podczerwieni.

Na stanowisku działonowego zamontowany jest dziennie-nocny celownik 1 PN22M1 o 6-krotnym powiększeniu przy zastosowaniu okularu dziennego. Z noktowizorem pasywnym powiększenie wynosi 6,7 razy, a zasięg do 900 m, co przy zasięgu armaty 1300 metrów jest wielkością niewystarczającą.

Uzbrojenie BWP-1 nie jest przygotowane do walki z celami powietrznymi. Taka możliwość istnieje tylko przez otwarte górne włazy i przy użyciu broni strzeleckiej desantu.

Odporność na oddziaływanie ogniowe przeciwnika zależy od wielu czynników. Należą do nich między innymi:

- grubość i jakość pancerza;
- pochylenie płyt pancernych;
- wielkość i sylwetka pojazdu;
- wykrywalność.

Grubość pancerza BWP-1 jest zróżnicowana i wynosi od 6-19 mm co w pełni zabezpiecza jedynie przed pociskami broni strzeleckiej o kalibrze do 12,7 mm i odłamkami pocisków artyleryjskich. Pochylenie płyt pancernych nadaje mu opływową sylwetkę

utrudniająca czołowe trafienie pociskiem pod dużym kątem (zblizonym do 90°). W ogólnej ocenie gabaryty wozu prezentują się korzystnie na tle innych wozów tego typu produkowanych w krajach ościennych.

BWP-1 wyposażony jest w silnik o mocy 300 KM, który może nadać mu prędkość do 80 km/h po szosie. Jest pojazdem pływającym z prędkością do 7 km/h. Korzystny jest również mały nacisk jednostkowy który wynosi $0,6 \text{ kg/cm}^2$. Ten wóz bojowy ma możliwość pokonywania ścian pionowych o wysokości 0,8 m, rowów o szerokości 2,2 m, jak i nierówności terenowych o przechyleniach bocznych do 30° i maksymalnych kątach wzniesienia 60° . Te parametry stawiają BWP-1 w pozycji konkurencyjnej w stosunku do nowoczesnych wozów bojowych nawet II generacji.

Załogę BWP-1 stanowią: dowódca, działonowy i kierowca. Przedział desantowy przygotowany jest do przewozu ośmiu żołnierzy. W burtach kadłuba są trzy pary otworów strzelniczych, które umożliwiają żołnierzom prowadzenie ognia z broni strzeleckiej z wnętrza wozu. Układ zasilania paliwem umożliwia pokonanie 500 km.

Obok BWP-1, jak już wspomniano, na uzbrojeniu WP znajduje się niewielka ilość BWP-2. W stosunku do BWP-1 różni się on pod wieloma względami, jednak największe zmiany zaszły w uzbrojeniu. 76 mm armata została zastąpiona szybkostrzelnym automatycznie

ładowanym działkiem kalibru 30 mm. Zamocowanie tego działka w nowej stabilizowanej wieży otworzyło możliwości skutecznego prowadzenia ognia do celów powietrznych na odległość do 2000 m. Zastosowanie do niej różnego typu pocisków umożliwia skuteczną walkę nie tylko z celami powietrznymi ale także z BWP i TO, do których skuteczny ogień może być prowadzony z odległości 500-1000 m przy użyciu pocisków rdzeniowych. Pociskiem odłamkowym mogą być ostrzeliwane cele naziemne na odległość do 4000 m. Do walki ze środkami silnie opancerzonymi zamontowana została rurowa wyrzutnia raketowych przeciwpancernych pocisków kierowanych "FAGOT" o zasięgu 450-2500 m z możliwością zdejmowania i obsługi poza wozem.

Z uwagi na zwiększenie wieży i przesunięcie jej do tyłu zmniejszony został przedział desantu do sześciu miejsc. Na wieży montowanych jest sześć wyrzutni granatów dymnych, które uzupełniają termiczny agregat dymotwórczy.

Zwiększona moc silnika przy większej masie pojazdu (14,6 t) nie poprawiła jego zdolności manewrowych. Prędkość po szosie spadła do 65 km/h, przy zachowaniu jednak pierwotnych możliwości pokonywania przeszkód terenowych.

W stadium badań znajduje się Polsko-Szwedzka konstrukcja o nazwie BWO-40. Kadłub oparty o zmodyfikowaną wersję BWP-1, wieża z 40 mm armatą Boforsa L/70 o następującej charakterystyce:

- zasięg skuteczny w stosunku do piechoty - 2000 m;
- zwalczanie celów powietrznych do 4000 m.

Armata ta przy użyciu pocisków podkalibrowych może oddziaływać na cele opancerzone od strony pancerzy burtowych i tylnych. Z uwagi na stadium badań na ostateczne rozstrzygnięcie co do przyszłości tego wozu trzeba jeszcze poczekać. Nie ma też podstaw przypuszczać czy wóz ten w skali masowej znajdzie się na wyposażeniu oddziałów i pododdziałów ogólnowojskowych.

Na wyposażeniu WP występują gąsienicowe pływające transportery opancerzone MTLB. Nie stanowią one jednak środka transportu i walki pododdziałów zmechanizowanych. Występuje głównie jako uniwersalne podwozie dla wielu pojazdów gąsienicowych. Na bazie tego wozu funkcjonują:

- wóz dowodzenia MTLB-V wyposażony w sprzęt nawigacyjny, dodatkowe radiostacje i generator;
- samobieżna hb 2S-1 "Goździk";
- stacja radiolokacyjna SNAR-10;
- przeciwlotniczy zestaw rakietowy "STRZAŁA" 10SW;
- ciągnik artyleryjski.

Ponadto na jego podwoziu utworzono wóz sanitarny, saperski, wóz rozpoznania chemicznego, wóz z automatycznym moździerzem 2B-9 "WASIŁOK". MTLB zbudowany jest w układzie z przedziałem kierowania z przodu, za którym znajduje się przedział napędowy

a tył pojazdu stanowi przedział desantu. Załogę stanowią dowódca i kierowca, a przedział desantowy przystosowany jest do przewozu 10 osób. Kadłub wykonany jest ze spawanych płyt stalowych o grubości około 10 mm. Na niektórych wersjach tych pojazdów montowane są wieże transportera kołowego SKOT, uzbrojone w dwa karabiny maszynowe: 7,62 PKT oraz 14,5 mm KPWT. Wejście do wnętrza przedziału desantowego umożliwiają dwuczęściowe drzwi w tylnej części kadłuba. Prowadzenie ognia z broni ręcznej umożliwiają gniazda obrotowe znajdujące się w drzwiach tylnych i burtach. Transporter napędzany jest ośmiocylindrowym wysokoprężnym silnikiem o mocy 240 KM. Umożliwia on rozwijanie prędkości do 61 km/h podczas jazdy po drogach oraz pływanie z prędkością 4,5 km/h. Z uwagi na możliwość zastosowania gąsienic o różnych szerokościach (35 i 56,6 mm) znacznie poprawia się możliwość pokonywania terenu grząskiego oraz warstwy śniegu. Jazdę w nocy umożliwia noktowizor zamontowany na stanowisku kierowcy. Zamiast desantu transporter może zabierać ładunek o masie do 2 t. Na jednostce napelnienia (450 l) transporter może pokonać około 500 km. W jeździe terenowej ma możliwość pokonania ściany pionowej o wysokości 60 m oraz rowu o szerokości 2,4 m.

Szeroko rozpowszechnionym w naszych Siłach Zbrojnych jest kołowy transporter opancerzony SKOT 2AP. Jest to konstrukcja z lat 60-tych, modernizowana głównie w zakresie uzbrojenia.

W wersji 2AP uzbrojony jest w 14,5 mm KPWT oraz 7,62 PKT. Jednostka ognia odpowiednio: do KPWT - 500 szt, a PKT - 2000 szt. Konstrukcja wieży umożliwia prowadzenie ognia także do celów powietrznych. Kadłub ze stalowych płyt spawanych, grubości 10-16, mm zapewnia ochronę załogi przed pociskami broni strzeleckiej do 12,7 mm, oraz przed odłamkami pocisków artyleryjskich i granatów ręcznych. Pancierz ten nie stanowi jednak wystarczającej osłony przed pociskami małokalibrowych armat i pocisków przeciwpancernych.

Budowa transportera umożliwia załadowanie 15 żołnierzy desantu lub około 2 ton ładunku. Silnik o mocy 180 KM, w który wyposażony jest transporter, umożliwia rozwijanie prędkości do 94 km/h po szosie. Pływanie z prędkością do 9 km/h zapewniają śruby w tylnej części kadłuba. Przy 320 litrowych zbiornikach, transporter ten może pokonać drogę do 710 km. Przy jeździe terenowej ma możliwość pokonywania ściany pionowej o wysokości 0,5 m oraz rowu o szerokości do 2 m. Układ centralnego pompowania kół umożliwia kontynuowanie jazdy także przy niewielkich awariach ogumienia. Sterowane (ze wspomaganie) są tylko 4 koła przednie. W burtach oraz drzwiach tylnych znajdują się otwory strzelnicze umożliwiając prowadzenie ognia z przedziału desantowego transportera/

x

x

x

Aktualny stan współczesnych środków walki wojsk lądowych naszych sił zbrojnych klasyfikować można na pograniczu sprzętu I i II generacji zarówno w czołgach, wozach bojowych, jak i transporterach opancerzonych. Jest to stan niezadawalający. Postępujący, szybki proces starzenia się sprzętu, trudności w zdobywaniu części zamiennych do jednostek sprzętu produkowanych w państwach byłego UW, jak i wymagania współczesnego pola walki powodują konieczność podjęcia działań zmierzających do przebudowy parku wozów gąsienicowych i kołowych, tak aby dostosować go do przyszłych wymagań.

4. TENDENCJE ROZWOJOWE CZOLGÓW, BOJOWYCH WOZÓW PIECHOTY I TRANSPORTERÓW OPANCERZONYCH

Kierunki przeobrażeń czołgów, bojowych wozów piechoty, jak i transporterów opancerzonych wynikają z przyjmowanej koncepcji obrony kraju, struktur organizacyjnych wojsk przeznaczonych do jej realizacji i możliwości finansowych państwa. Jak wcześniej wspomniano pododdziały i oddziały sił zbrojnych RP muszą być przygotowane do obrony, jak i natarcia. Wymóg ten określa potrzeby wyposażenia w sprzęt bojowy. Dlatego pojawiające się poglądy o konieczności poszukiwania rozwiązań konstrukcyjnych wozów bojowych łączących w sobie walory czołgów, BWP, jak i transporterów opancerzonych wynika z przewidywań charakteru przyszłego pola walki i roli jaką będą miały do spełnienia wojska lądowe. Sądzić więc należy, że tendencje rozwojowe sprzętu bojowego dotyczyć będą dostosowywania go do warunków pola walki. Nie należy oczywiście wykluczać potrzeb unifikacji prowadzącej do zbudowania pojazdu bazowego, stanowiącego podstawę do modułowego konstruowania różnego typu wozów bojowych i transporterów opancerzonych.

Wyraźnie powietrzno-lądowy charakter przyszłego pola walki wymaga środków zdolnych do podjęcia walki nie tylko z przeciwnikiem naziemnym, lecz także ze środkami napadu powietrznego. Dlatego określając tendencje rozwojowe czołgów postrzegać należy

powyższą zależność.

Ogólnie przyjmuje się, że walory bojowe czołgów zależą od zdolności rażenia, odporności na oddziaływanie przeciwnika, manewrowości i szeroko pojętej informacji.

Na zdolność rażenia składają się właściwości uzbrojenia (głównie armaty), amunicji oraz systemu rozpoznania i kierowania ogniem. Sądzić należy, że armata czołgów będących na wyposażeniu naszych wojsk pancernych (szczególnie czołgów T-72) spełnia wymagania współczesnego, jak i przyszłego pola walki. Przeobrażeń należy oczekiwać w systemach rozpoznania i kierowania ogniem. System rozpoznania dawać powinien możliwość wykrycia celów, głównie środków przeciwpancernych naziemnych i powietrznych z odległości 8-10 km, co umożliwić powinno bądź to ich zniszczenie, bądź podjęcie środków ochrony przed nimi. Obok armaty nieodzownym wydaje się więc uzbrojenie czołgu w skuteczny środek przeciwlotniczy, gwarantujący mu bezpośrednią osłonę. Ciągłość walki wymaga wprowadzenia celowników pasywnych i termowizyjnych, przy pomocy których będzie możliwość prowadzenia ognia na odległość zbliżoną do warunków dziennych.

Jednym z kierunków przeobrażeń będzie więc optyka i elektronika czołgu, zbliżająca go do światowych osiągnięć w tej dziedzinie..

Niemniej ważnym wydaje się być poszukiwanie odpowiadających

potrzebom pocisków, zdolnych do przebijania coraz grubszych i twardszych, wielowarstwowych pancerzy, jak i niszczenia innych celów na polu walki, w tym celów powietrznych. Wynikać stąd będzie potrzeba stosowania różnego rodzaju pocisków, a zatem automatycznego systemu ładowania z możliwością wyboru dowolnego rodzaju pocisku.

Sądzić należy, że w dalszym ciągu zwiększana będzie odporność czołgu na rażenie kumulacyjnymi pociskami przeciwpancernymi, jak i podkalibrowymi pociskami rdzeniowymi. Rozwój w tym kierunku przebiegać będzie kilkutorowo. Wydaje się, że dalsze zwiększanie grubości pancerza, a zatem wagi czołgu, nie znajdzie uznania. Tendencje w tym kierunku oscylować będą wokół zastosowania materiałów o zwiększonej twardości i trudnotopliwych. Przewiduje się także pokrywanie pancerzy powłokami z tworzyw sztucznych, a przez to zmniejszanie ciężaru pancerza. Zakłada się również pokrywanie części najbardziej narażonych na trafienia pociskami kumulacyjnymi dodatkowym pancerzem reaktywnym. Zwiększanie odporności to także zmniejszanie sylwetki wozu oraz odpowiedniego ustawienia płyt pancernych zwiększających prawdopodobieństwo rykoszetowania pocisków.

Z przewidywanych potrzeb pola walki wynikać będzie również konieczność usamodzielnienia czołgu w zakresie samookopywania i maskowania w obronie jak i torowania sobie przejść w zaporach

minowych podczas natarcia.

W dalszym ciągu prowadzone będą prace nad zwiększaniem bezpieczeństwa załogi poprzez oddzielenie płytami pancernymi poszczególnych jej członków (przedziałów) i umożliwienie bezpiecznej ich ewakuacji.

Poprawiona zostanie manewrowość poprzez zwiększanie stosunku mocy do masy pojazdu do wartości powyżej 20-25. Łączyć się to powinno ze zwiększonymi możliwościami pokonywania terenu. Nadal dążyć się będzie do zapewnienia możliwości pokonywania przeszkód wodnych bez specjalnego przygotowania.

Przyszła walka lądowa wymagać będzie stosowania sprzętu bojowego o różnych charakterystykach. Często, dla osłony działających czołgów, potrzebne będą wojska zmechanizowane wyposażone w nowoczesne wozy bojowe, stanowiące nie tylko środek transportu określonego pododdziału ale przede wszystkim środek walki. Współdziałające z czołgami stanowić powinny wzajemnie się uzupełniający zespół zdolny do realizacji zadań w różnych warunkach terenowych. Potrzeba współdziałania z czołgami wyznacza kierunki doskonalenia BWP. Wartość bojowego wozu piechoty, podobnie jak czołgu, określają: siła ognia, odporność i manewrowość. Siła ognia uzależniona jest od posiadania odpowiedniej jednostki amunicji, nowoczesności urządzeń naprowadzania i przyrządów celowniczych raz wyszkolenia załogi.

W perspektywie dostrzegać należy potrzebę uzbrojenia bojowego wozu piechoty, w takie jego rodzaje aby umożliwiały mu swobodną realizację zadań wspólnie z czołgami oraz zapewniały osłonę. Tendencjami w tym kierunku będzie uzbrojenie BWP w szybkostrzelną armatę kalibru 30-40 mm zdolną do skutecznej walki ze środkami napadu powietrznego, jak i niszczenia lekko opancerzonych pojazdów przeciwnika, grup piechoty, obsług dział i moździerzy na odległość 2000-4000 m. Wręcz wymogiem pozostanie stabilizacja armaty w dwóch płaszczyznach umożliwiająca prowadzenie celnego ognia także w ruchu przy współdziałaniu z czołgami. BWP powinien posiadać przeciwpancerne pociski kierowane o zasięgu skutecznym około 3000 m z automatycznym systemem naprowadzania.

Dalszego postępu oczekiwać należy w zastosowaniu optoelektroniki. Dalmierz laserowy i przelicznik balistyczny, zintegrowany z celownikiem, zapewniać powinien precyzyjne określenie danych, a celownik dziennie-nocny umożliwiać prowadzenie ognia w nocy, przynajmniej na zasięg armaty.

Potrzeba zapewnienia BWP odpowiedniej odporności - to kolejne przyszłościowe zadanie. Sądzić należy, że odporność na ogień armat małokalibrowych będzie w tym wypadku wymogiem wystarczającym. Wraz z materializowaniem się koncepcji wojsk szybkiego reagowania sądzić należy, że część wozów bojowych będzie musiała być przygotowana do transportu drogą powietrzną.

Tendencja zwiększenia manewrowości będzie w dalszym ciągu utrzymywana. Spośród jej składowych, a więc ruchliwości, zwrotności i przekraczalności, najwięcej zmian oczekiwać należy w przekraczalności - rozumianej jako zdolność pokonywania różnorodnych przeszkód terenowych (wzniesienia, spady, rowy, skarpy, ściany, tereny lesiste, podmokłe i zasnieżone oraz wszelkiego rodzaju przeszkody wodne).

Wiele argumentów przemawia za tym, aby pozostające na wyposażeniu WP bojowe wozy piechoty, w miarę ich starzenia się, zastępowane były przez pojazdy rodzimej produkcji. Badania prowadzone w tym kierunku sugerują unifikację pojazdów gąsienicowych, co wydaje się być tendencją słuszną głównie z uwagi na zmniejszenie typów pojazdów, konieczności zapewnienia im serwisu, łatwość szkolenia załóg itp. Unifikacja dotyczyć powinna w zasadzie podwozia i jednostki napędowej, pozostałe elementy powinny być zestawiane modułowo, w zależności od przeznaczenia wozu. Zatem nie należy wykluczać potrzeby posiadania także transporterów opancerzonych stanowiących w zasadzie środek transportu pododdziałów zmotoryzowanych (piechoty), jak i środek dowozu zaopatrzenia bezpośrednio do walczących wojsk. Oczekiwać należy stopniowego zastępowania transportera kołowego wozem gąsienicowym o podobnych parametrach w zakresie manewrowości i opancerzenia dostosowanego do wymogów wojsk zmotoryzowanych, jak i w przysz-

łości jednostek obrony terytorialnej.

x

x

x

Sledząc tendencje rozwojowe opancerzonych środków walki wojsk lądowych dostrzegać należy z jednej strony dążenie do zbliżania się w osiągnięciach techniki do krajów o najwyższym jej poziomie czemu służy import nowych technologii, z drugiej - do produkcji rodzimej nie stanowiącej światowej awangardy w tej dziedzinie, lecz spełniającej podstawowe wymogi jakie stawia przyszłe pole walki. Kierunek przeobrażeń idący w parze ze zmieniającą się koncepcją obrony RP i nowymi strukturami sił zbrojnych wydaje się uzasadniony a zarazem wyważony.

5. WYMAGANIA TAKTYCZNE WOBEC OPANCERZONYCH WOZÓW BOJOWYCH

Z przedstawionej w pierwszej części niniejszego opracowania prognozy przeobrażeń pola walki wynika jednoznacznie, że w dalszym ciągu o ostatecznych wynikach działań bojowych decydować będą zgrupowania wojsk wykonujących zadania na lądzie. Biorąc pod uwagę aktualny stan i perspektywy rozwoju struktur organizacyjnych wojsk lądowych sił zbrojnych RP można z dużą dozą prawdopodobieństwa założyć, że podstawowym komponentem tych zgrupowań będą pododdziały czołgów, piechoty zmechanizowanej i piechoty zmotoryzowanej. Dlaczego pododdziały? Otóż należy zauważyć, że już od szczebla oddziału (brygady, pułku) pododdziały te występują obok siebie, a o charakterze danego oddziału decyduje ich liczba (np. różnica między Brygadą Zmechanizowaną a Brygadą Pancerną to głównie liczba posiadanych batalionów czołgów). Dlatego do dalszych rozważań przyjęto podstawową jednostkę kalkulacyjną - batalion: czołgów (bcz), zmechanizowany (bz) oraz piechoty zmotoryzowanej (bpzmot)¹. Przewidywane zadania i sposób ich realizacji przez tak zdefiniowane pododdziały rozpatrzone zostaną przez pryzmat ich udziału w działaniach taktycznych.

1. Przyjmując jako podstawowe wyposażenie bcz-czołgi, bz-BWP a bpzmot - transportery opancerzone.

Aktualnie w Wojsku Polskim przyjmuje się, że działania taktyczne to wszelkie działania związków taktycznych, oddziałów i pododdziałów wojsk operacyjnych i obrony terytorialnej. Obejmują walki (boje), przemieszczanie i rozmieszczanie wojsk¹. Biorąc pod uwagę wcześniejsze rozważania można przyjąć założenie, że pododdziały wyposażone w czołgi, BWP i TO uczestniczyć będą we wszystkich wymienionych rodzajach działań taktycznych, spełniając w nich swoją, wcześniej zdefiniowaną rolę.

5.1. Zadania opancerzonych wozów bojowych w walce (boju)

Podstawą działań taktycznych będą walki (boje). Należy przyjąć, że zasadniczymi rodzajami walki (boju) pozostaną obrona i natarcie. Ponadto ze względu na sposób wykonania zadań wyróżniać się będzie także wycofanie, rajd oraz działania desantowe, specjalne i nieregularne. Biorąc pod uwagę fakt, iż działania te prowadzone będą z reguły w ramach natarcia lub obrony w dalszych rozważaniach nie zachodzi konieczność ich rozpatrywania osobno.

5.1.1. Zadania realizowane przez czołgi, BWP i TO w obronie

Celem obrony, niezależnie od sposobu jej prowadzenia, będzie zawsze udaremnienie lub odparcie uderzeń wojsk przeciwnika, zadanie im maksymalnych strat oraz utrzymania zajmowanego rejonu (pozycji, obiektów).

-
1. Regulamin działań taktycznych Wojsk Lądowych, cz.I (związek taktyczny, oddział), s.6.

Warunkiem powodzenia działań obronnych, a tym samym osiągnięcie tak zdefiniowanego celu obrony będzie zespolenie wszystkich zaangażowanych sił i środków w jeden spójny system¹. Zadania czołgów, BWP i TO w ramach tak pojmowanego systemu zależą będą przede wszystkim od ich miejsca w ugrupowaniu bojowym.

Pododdziały wyposażone w BWP z zasady przeznaczane będą do pierwszego rzutu, na kierunku (w rejonie) głównego wysiłku obrony. Parametry taktyczno-techniczne uzbrojenia BWP oraz indywidualne i zespołowe uzbrojenie przewożonej drużyny piechoty stwarzać będą najbardziej korzystne warunki do podjęcia skutecznej walki z nacierającymi wojskami przeciwnika. Umożliwią utworzenie głębokiej strefy ciągłego ognia przeciwpancernego i przeciwpiechotnego. Ponadto BWP najnowszych generacji muszą być zdolne do podjęcia skutecznej walki z atakującymi śmigłowcami szturmowymi (przeciwpancernymi) przeciwnika. Powinny zapewniać także ochronę przydzielonej drużyny piechoty przed skutkami ognia artyleryjskiego, szczególnie w okresie ogniowego przygotowania natarcia przez przeciwnika. Możliwości manewrowe BWP muszą zagwarantować szybką zmianę stanowisk ogniowych i zajęcie kolejnych rubieży obronnych.

1. Pod pojęciem systemu obrony rozumie się zorganizowany stosownie do celu, zamiaru i istniejących warunków dynamiczny układ sił i środków zapewniający skuteczne rażenie przeciwnika w celu załamania natarcia i stworzenia warunków do jego rozbięcia. Por. Regulamin ..., op.cit., s.21.

Stosunkowo niska sylwetka powinna zmniejszać prawdopodobieństwo trafienia, skracać czas niezbędny na przygotowanie stanowiska ogniowego oraz umożliwiać doraźną osłonę poprzez wykorzystanie naturalnych przeszkód (obiektów) terenowych.

Wyniki prowadzonych badań, wnioski z ćwiczeń oraz doświadczenia z konfliktów zbrojnych wskazują, że efektywność działania BWP można wydatnie zwiększać włączając w ich ugrupowanie czołgi. W rezultacie osiąga się wzrost skuteczności ognia przeciwpancernego, szczególnie w strefie od 500 do 2000 m. Ponadto czołgi poprzez swoje silne opancerzenie będą mogły osłaniać wyjście BWP z walki i zajęcie kolejnej, dogodnej rubieży terenowej.

Pododdziały wyposażone w BWP wyznaczone do drugiego rzutu będą z reguły obsadzać rubieże obronne na prawdopodobnych kierunkach włamania, tworząc warunki do ostatecznego załamania natarcia przeciwnika. W tej sytuacji ich właściwości bojowe wykorzystane będą podobnie jak w przypadku pierwszego rzutu. Niekiedy będą mogły być wykorzystywane do wykonania zwrotu zaczepnego (kontrataku), jednak w takiej sytuacji ich efektywność będzie prawdopodobnie mniejsza niż pododdziałów czołgów. Z kolei przeznaczenie BWP w przyszłości do zadań realizowanych przez odwody (np. odwód przeciwdesantowy) wydaje się wątpliwe ze względu na niepełne wykorzystanie ich możliwości bojowych. Szczególnie w okresie lokalizacji wcześniej wysadzonych desantów przeciwnika.

Pododdziały wyposażone w BWP będą mogły z powodzeniem prowadzić działania przed przednim skrajem obrony, np. w składzie oddziału wydzielonego działającego w pasie przesłaniania. Wyniki przeprowadzonych badań dowodzą, że BWP są szczególnie przydatne w czasie odchodzenia na kolejne rubieże obrony, w warunkach bezpośredniej styczności z przeciwnikiem. Prowadzenie działań w pasach przesłaniania w wielu wypadkach odbywać się będzie na samodzielnych, izolowanych kierunkach poza strefą osłanianą przez własne środki OPL. Uzbrojenie BWP, gwarantujące podjęcie skutecznej walki ze śmigłowcami przeciwnika zwiększy żywotność pododdziału, a tym samym wpłynie na efektywność prowadzonych działań. Dodatkowo możliwość samodzielnego pokonywania przeszkód wodnych wpłynie w znaczący sposób na możliwości manewrowe pododdziałów, uniezależniając kierunki ich działania od warunków terenowych w wyznaczonych pasach.

Realizacja tak zdefiniowanych zadań spowoduje konieczność posiadania przez BWP określonych parametrów taktyczno-technicznych.

Uzbrojenie BWP powinno gwarantować podjęcie skutecznej walki z silnie opancerzonymi wozami bojowymi przeciwnika. Fakt ten rodzi konieczność wyposażenia BWP w przeciwpancerne pociski kierowane najnowszych generacji (typu "wystrzel-zapomnij"), o dużej przebijalności pancerza oraz o zasięgu umożliwiającym prowadze-

nie skutecznego ognia w strefie od 30 do 2000 m. Konieczność prowadzenia walki ze śmigłowcami sprawia, że BWP muszą posiadać szybkostrzelną armatę małego kalibru (20-40 mm) umożliwiającą prowadzenie skutecznego ognia pod kątem sięgającym 90° . W założeniach konstrukcyjnych należy przyjąć, że uzbrojenie BWP powinno być uzupełniane przez broń będącą na wyposażeniu przewożonego desantu.

Opancerzenie kadłuba powinno gwarantować ochronę załogi i desantu przed ogniem broni strzeleckiej i maszynowej oraz odłamkami pocisków artyleryjskich. Jednak jego masa nie powinna obniżać możliwości manewrowych BWP, a w szczególności uniemożliwiać pokonania wpływ przeszkód wodnych.

Możliwości manewrowe BWP powinny zapewniać pokonywanie terenu z dużą prędkością po bezdrożach, wykonywanie nagłych zwrotów, przyspieszeń i hamowań. W warunkach naszego kraju BWP musi bez przygotowania (lub po krótkotrwałym przygotowaniu siłami załogi, bez potrzeby użycia specjalistycznego sprzętu) pokonywać przeszkody wodne o różnej szerokości i znacznych niekiedy prędkościach prądu. Bardzo duże znaczenie mieć będzie możliwość wchodzenia i wychodzenia z wody w trudnych warunkach, .

Częsta w walce obronnej konieczność odrywania się od atakującego przeciwnika narzuca konieczność pokonywania tyłem znacznych odcinków terenu z dużą prędkością. Wywołuje dodatkowo

potrzebę wyposażenia BWP w autonomiczny system maskowania (wyrzutnie granatów dymnych, rozpylacze aerozoli itp.).

Działania przed przednim skrajem obrony spowoduje w wielu wypadkach odcięcie pododdziałów od sił głównych. Konieczność ofensywnego działania w ugrupowaniu przeciwnika w oderwaniu od typowych źródeł zaopatrzenia sugeruje potrzebę przewożenia przez BWP zapasu amunicji. Dotyczy to zarówno organicznego uzbrojenia BWP jak i uzbrojenia przewożonego desantu. Powyższa uwaga dotyczy również zapasów żywności, wody i środków medycznych oraz wyposażenia inżynieryjno-saperskiego (miny, materiał wybuchowy, piły itp.).

Pododdziały czołgów z reguły wyznaczane będą do drugiego rzutu, szczególnie wtedy gdy w planie walki zakładać się będzie wykonanie kontrataku lub powstrzymanie natarcia przeciwnika z rubieży ogniowych. Możliwości bojowe czołgów, szczególnie odporność na ogień przeciwnika oraz parametry posiadanego uzbrojenia sugerują zaczepny sposób ich użycia w obronie. Ponadto czołgi są odporne na ogień zaporowy artylerii oraz mogą samodzielnie pokonywać pola minowe, co dodatkowo zwiększy ich walory w czasie wykonywania kontrataku. Jednak ze względu na ograniczenia w prowadzeniu obserwacji na bardzo małych odległościach ich działanie powinny wspierać pododdziały piechoty wyposażonej w BWP lub transportery opancerzone.

Pododdziały czołgów w pierwszym rzucie będą mogły być wykorzystywane dwuwariantowo - jako wsparcie dla piechoty wyposażonej w BWP (TO) lub samodzielnie. Drugi wariant wymagać jednak będzie wzmocnienia czołgów pododdziałem piechoty, zapewniającym osłonę czołgów w walce na małe odległości.

W określonych sytuacjach możliwe będzie użycie pododdziałów czołgów w walce przed przednim skrajem obrony. Należy jednak zwrócić uwagę, że ich działania szczególnie w terenie kanalizującym ruch wojsk (rzeki, jeziora), wymagać będą silnego, kompleksowego zabezpieczenia, niekiedy siłami niewspółmiernie dużymi do uzyskanych efektów.

Aby sprostać tak scharakteryzowanym zadaniom czołgi będą musiały spełniać określone warunki. Przyjmując, że podstawowym sposobem użycia czołgów w obronie będą zwroty zaczepne wymagania z tym faktem związane przedstawione zostaną w dalszej części opracowania, dotyczącej natarcia.

Dla potrzeb prowadzenia walki obronnej uzbrojenie główne czołgu (armata) powinno być przystosowane do prowadzenia celnego ognia różnymi typami amunicji oraz przeciwpancernymi pociskami kierowanymi. Czołgi pozostaną bowiem najlepszymi środkami zwalczania bardzo silnie opancerzonych czołgów przeciwnika. Nowoczesne środki rozpoznania celów sprawią, że walkę będzie wygrywał ten kto zniszczy wykryty cel w maksymalnie krótkim czasie,

pierwszym pociskiem. Pociąga to za sobą konieczność posiadania przez czołgi nowoczesnych systemów kierowania ogniem oraz automatycznego ładowania armaty.

Rola śmigłowców na przyszłym polu walki wymusza konieczność posiadania przez czołgi działka o parametrach podobnych jak BWP. Dodatkowo, powinno ono spełniać ważną rolę w walce z przeciwnikiem na małych odległościach, mniejszych aniżeli zasięg minimalny armaty.

Istotnym elementem zwiększającym skuteczność czołgów w obronie będzie nowoczesne zawieszenie o regulowanym prześwicie. Umożliwi ono szybkie obniżenie sylwetki czołgu podczas prowadzenia ognia z miejsca oraz zmniejszenie zakresu prac związanych z wykonaniem stanowiska ogniowego. Czołgi powinny posiadać także możliwość samookopywania się w przeciętnych warunkach terenowych i atmosferycznych.

Konieczność długotrwałego niekiedy przebywania w obronie sugeruje potrzebę posiadania przez czołgi dodatkowego (pomocniczego) silnika, zabezpieczającego pracę energochłonnych urządzeń pokładowych. Wiele argumentów przemawia za tym aby to źródło energii mogło być wnoszone z czołgu (BWP) i w pewnym sensie stanowić swego rodzaju pułapkę termiczną,

Pododdziały wyposażone w transportery opancerzone z reguły wyznaczane będą do odwodu lub drugiego rzutu. W odwodzie wykony-

wać powinny przede wszystkim zadania związane ze zwalczaniem desantów przeciwnika. Walory taktyczno-techniczne transporterów opancerzonych powinny umożliwiać podjęcie walki z desantem już w czasie jego wysadzania oraz szybki transport przewożonego pododdziału w celu izolowania desantowanego zgrupowania. Transportery opancerzone będą mogły z powodzeniem wspierać walkę piechoty prowadzoną w celu ostatecznej likwidacji desantu. Ich opancerzenie powinno być wystarczające w walce z przeciwnikiem wyposażonym przede wszystkim w broń lekką (maszynową i artyleryjską). Możliwości przekraczania terenu (w tym pokonywania przeszkód wodnych wplaw) zwiększą ich zdolność podjęcia skutecznej walki z przeciwnikiem, szczególnie w sytuacjach gdy celem działania desantu będzie opanowanie przepraw, ciałnin i innych dogodnych rubieży terenowych.

Pododdziały transporterów opancerzonych wyznaczane do drugiego rzutu będą mogły obsadzać rubieże położone w głębi obrony, szczególnie na kierunkach trudnodostępnych dla czołgów przeciwnika. Ponadto mogą być przydzielane do czołgów przeznaczonych do wykonania kontrataku. W takich warunkach rola transporterów opancerzonych sprowadzać się będzie do przemieszczenia piechoty na rubież ataku, a następnie wspieranie jej działań poprzez niszczenie siły żywej i nieopancerzonych środków walki przeciwnika.

W pierwszym rzucie pododdziały wyposażone w transportery opancerzone będzie się wykorzystywać do obsadzania kierunków drugorzędnych. W razie uderzenia przeciwnika będą zwalczać jego siły i powstrzymywać natarcie w czasie niezbędnym do wykonania manewru przez wojska z kierunków nie atakowanych.

Działania pododdziałów wyposażonych w transportery opancerzone przed przednim skrajem obrony ograniczać się będzie w zasadzie do niewielkiej głębokości (rzędu pozycji przedniej) tak, aby możliwe było wsparcie ich walki przez siły główne. Z reguły pododdziały te nie powinny prowadzić działań poza strefą ognia własnej artylerii i specjalistycznych środków OPL.

W określonych sytuacjach pododdziały transporterów opancerzonych wyznaczać się będzie do wzmocnienia obrony i ochrony stanowisk dowodzenia, urządzeń logistycznych oraz dróg dowozu i ewakuacji. W celu realizacji tych specyficznych zadań transportery opancerzone powinny posiadać określone właściwości taktyczno-techniczne. Posiadane uzbrojenie powinno zapewnić rażenie nieopancerzonych i lekko opancerzonych środków walki przeciwnika. Jego parametry (a szczególnie masymalny kąt podniesienia) powinny umożliwiać zwalczanie śmigłowców bojowych. W czasie walki z desantami bardzo przydatny może okazać się szybkostrzelny granatnik, sprzężony z działkiem (wkm).

Należy przyjąć zasadę, że uzbrojenie transportera opance-

zonego uzupełnia uzbrojenie przewożonej drużyny piechoty.

Opancerzenie transportera powinno chronić załogę przed ogniem broni strzeleckiej i maszynowej, a także odłamkami granatów i pocisków artyleryjskich.

Transportery opancerzone powinny niezależnie od przyjętych rozwiązań konstrukcyjnych (gąsienicowe lub kołowe) zapewniać pokonywanie terenu podobne do czołgów i BWP.

5.1.2. Zadania realizowane przez czołgi, BWP i TO w natarciu

Celem natarcia, niezależnie od sposobów jego prowadzenia, będzie rozbicie wojsk przeciwnika i opanowanie zajmowanego przez niego terenu. Będzie się go osiągać poprzez: rażenie przeciwnika, wykonanie zdecydowanego uderzenia sięgającego w głąb jego ugrupowania i zajęcie ważnych obiektów i rejonów (rubieży). Warunkiem osiągnięcia tak zdefiniowanego celu będzie również szybkie tempo natarcia, rozcięcie ugrupowania bojowego przeciwnika i niszczenie go częściami.

Podobnie jak w obronie, zadania pododdziałów czołgów, BWP i transporterów opancerzonych w natarciu zależały będą przede wszystkim od ich miejsca w ugrupowaniu bojowym. Zależało będzie także od tego, czy natarcie jest prowadzone w formie przełamania, pościgu czy też boju spotkaniowego.

W czasie przełamania obrony przeciwnika pododdziały czołgów z zasady będą wyznaczane do pierwszego rzutu. Celem ich działania będzie dokonanie wylomu w strefie ciągłej obrony przeciwnika. Cel ten osiągnie się poprzez zniszczenie jego środków przeciwpancernych i siły żywej, wyjście na skrzydła i tyły oraz stworzenie warunków wprowadzenia do walki kolejnych sił. Silne opancerzenie, systemy kierowania ogniem oraz możliwość prowadzenia celnego ognia w ruchu sprawią, że czołgi będą nadal najlepszym wozem bojowym do realizacji tak zdefiniowanych zadań. Ponadto możliwość samodzielnego pokonania zapór minowych zwiększy możliwości wykonania przez czołgi silnego uderzenia oraz utrzymania wysokiego tempa natarcia. Efektywność wykorzystania czołgów, szczególnie w terenie zakrytym, zwiększy się poprzez przydzielenie im pododdziału piechoty wyposażonego w BWP. Powinien on zapewnić bezpieczeństwo czołgów od ognia przeciwpancernego prowadzonego z małych odległości. W takiej sytuacji wysokie tempo natarcia zależało będzie w dużej mierze od celnego ognia prowadzonego przez piechotę z BWP. Przydzielenie pododdziału BWP zwiększy dodatkowo skuteczność walki ze śmigłowcami przeciwnika bez odrywania załóg czołgów od realizacji ich podstawowych zadań.

Pododdziały czołgów wyznaczone zostaną z reguły do drugiego rzutu w przypadku, gdy w początkowej fazie natarcia zajdzie

konieczność forsowania przeszkody wodnej lub pokonania głębokiej strefy ubezpieczeń (pasa przesłaniania). W takiej sytuacji czołgi, wyzyskując efekty walki pododdziałów BWP (np. opanowany przyczółek, dogodna rubież terenowa) i potęgując uderzenie, dokonują ostatecznego rozcięcia ugrupowania obronnego przeciwnika. Niekiedy drugorzutowe pododdziały czołgów będą wykorzystywane do osłony skrzydła nacierającego zgrupowania, szczególnie w wypadku wcześniejszego zużycia typowego odwodu przeciwpancernego.

W określonych sytuacjach na bazie pododdziałów czołgów tworzone będą doraźnie elementy ugrupowania bojowego, takie jak oddziały wydzielone czy rajdowe. Będzie to szczególnie zasadne w przypadku konieczności wprowadzenia ich do działania przy jednoczesnym braku luk lub otwartych skrzydeł w ugrupowaniu przeciwnika. W takiej sytuacji oddział wydzielony (rajdowy) częścią sił rozbije przeciwnika na rubieży wprowadzenia i wykorzystując powstałą lukę wprowadzi swoje siły główne. Specyfika działań w głębi ugrupowania przeciwnika wymusi konieczność przydzielenia do czołgów piechoty wyposażonej w BWP lub TO.

Zadania realizowane przez czołgi w natarciu powinny determinować ich właściwości i parametry taktyczno-techniczne.

Podstawowe uzbrojenie - armata o kalibrze 120-125 mm powinna zapewniać skuteczne rażenie w ruchu bardzo silnie opancerzonych obiektów przeciwnika. Aby spełnić ten warunek musi posiadać

określone parametry (szybkostrzelność, strzał bezwzględny, stabilizacja "w punkt"). Amunicja wchodząca w skład jednostki ognia powinna zapewnić skuteczność rażenia, zapewniając jednocześnie określony uniwersalizm (odejście od pocisków odłamkowo-burzących na rzecz uniwersalnych pocisków ppanc.).

Czołgi powinny posiadać silne opancerzenie. Jego siła nie powinna wynikać z dążenia do coraz większej grubości lecz raczej nowoczesności zastosowanych rozwiązań (pancerze wielowarstwowe, reaktywne itp.). Ciężar czołgu nie może bowiem przekroczyć 50 t ze względu na trudności w utrzymaniu wymogów przekraczalności terenu.

Manewrowość powinna zapewniać wspólne działanie czołgów i BWP (TO). Szczególnie zaś podczas pokonywania przeszkód wodnych. Jednym z możliwych rozwiązań będzie zwiększanie głębokości pokonywania przeszkód wodnych w bród. Dodatkowo należy w dalszym ciągu doskonalić urządzenia umożliwiające pokonywanie przeszkód wodnych po dnie.

Rozwój środków minowania (konwencjonalnego i narzutowego) pociąga za sobą konieczność posiadania przez czołgi urządzeń do torowania przejść o takich parametrach, które umożliwią pokonanie pól minowych przez BWP (TO) w ślad za czołgami.

Pododdziały wyposażone w BWP w zasadzie wyznaczać się będą pierwszego rzutu na podobnych zasadach jak pododdziały

czołgów. Warunkiem skuteczności ich działania i uzyskania wysokiego tempa natarcia będzie przydzielenie czołgów, zwiększających siłę uderzenia BWP. Samodzielnie BWP będzie się wykorzystywać w przypadku forsowania przeszkód wodnych, konieczności pokonania głębokiej strefy ubezpieczeń bojowych lub pasa przesłania. W takiej sytuacji pododdział BWP prowadząc natarcie dążyć będzie do uchwycenia rubieży terenowej (przyczółka) dogodnej do wprowadzenia pododdziału czołgów.

Pododdziały wyposażone w BWP będą wyznaczane do drugiego rzutu w celu wyzyskania efektów walki pierwszego rzutu i spotęgowania uderzenia. Wchodząc do walki przez wyłomy w obronie przeciwnika przeniosą działania w głąb jego ugrupowania. Niekiedy drugorzutowe pododdziały BWP, szczególnie w czasie przełamania bardzo silnej, zawczasu przygotowanej obrony przeciwnika, będą wykonywać uderzenia skrzydłowe na punkty oporu związane walką od czoła przez pododdziały czołgów.

Pododdziały wyposażone w BWP będą mogły prowadzić działania w głębi ugrupowania przeciwnika jako oddziały wydzielone (rajdowe). Szczególnie wtedy, gdy zaistnieje możliwość wprowadzenia ich do działania poprzez luki między rejonami obrony (punktami oporu). Ich użycie będzie najbardziej efektywne w czasie zwalczania obiektów rozmieszczonych na dużej przestrzeni (stanowiska dowodzenia, składy, lotniska i lądowiska) lub poło-

zonych w terenie trudnodostępnym (lasy, rejony zurbanizowane). W takich sytuacjach poszczególne, elementarne obiekty zwalczać będzie piechota, a BWP wesprą jej walkę ogniem. Jednocześnie osłonią walczące pododdziały przed uderzeniami śmigłowców przeciwnika.

Zadania przewidywane do realizacji przez BWP w natarciu pociągają za sobą konieczność posiadania przez nie dodatkowych właściwości.

Uzbrojenie BWP powinno być stabilizowane, umożliwiając prowadzenie celnego ognia w ruchu i zwalczania we współdziałaniu z czołgami opancerzonych obiektów przeciwnika. Dodatkowo muszą w określonych sytuacjach zwalczać śmigłowce szczególnie groźne dla czołgów atakujących punkty oporu przeciwnika.

Odporność pancerza BWP na pociski przeciwpancerne przeciwnika można będzie uzyskać poprzez udoskonalenie konstrukcji (podobne do rozwiązań stosowanych w czołgach) i odpowiednie jego ukształtowanie.

Przewidywane działania BWP w ugrupowaniu przeciwnika rodzą potrzebę zapewnienia autonomiczności BWP, zdefiniowaną we wcześniejszych rozważaniach.

Specyficzne zadania w czasie przełamania będą realizować pododdziały wyposażone w transportery opancerzone. Z uwagi na posiadany sprzęt z reguły nie będą przydzielane do pierwszego

rzutu. Sytuacja taka może wystąpić w przypadku pokonywania bardzo silnej obrony (szczególnie rejonów umocnionych) gdy pododdziały atakują pieszo wraz z czołgami.

Pododdziały wyposażone w transportery opancerzone w natarciu przeznaczone zostaną do wykonywania szeregu specyficznych zadań. Można do nich zaliczyć działania jako taktyczny desant śmigłowcowy lub oddział obejścia. Piechota działać będzie wtedy bez transporterów, które w tej sytuacji służyć będą jako środki transportowe. Przewiezie się w nich zaopatrzenie niezbędne dla pododdziału prowadzącego walkę w ugrupowaniu przeciwnika, po jego połączeniu z siłami głównymi. Innym szczególnym zadaniem realizowanym przez pododdziały transporterów opancerzonych będzie luzowanie wojsk będących w styczności. Sytuacja taka może mieć miejsce w czasie przechodzenia wojsk do natarcia z położenia w bezpośredniej styczności z przeciwnikiem.

Wymagania wobec transporterów opancerzonych w natarciu wynikać będą z ich specyficznej roli. Ciężar i gabaryty TO powinny umożliwić ich przerzut przy pomocy śmigłowców transportowych do rejonu walki prowadzonej przez piechotę w ugrupowaniu przeciwnika.

W innych sytuacjach transportery opancerzone powinny mieć możliwość szybkiego przystosowania do zadań transportowych (wyposażenie, środki materiałowe) lub ewakuacji rannych z rejonu

prowadzonej walki.

Dodatkowo transportery opancerzone powinny być przygotowane konstrukcyjnie do szybkiego montażu dodatkowego uzbrojenia (moździerze, środki plot.), w zależności od potrzeb wynikających ze specyfiki realizowanych zadań.

Do pościgu pododdziały czołgów (BWP) będą przechodzić z chwilą stwierdzenia wycofania się przeciwnika. Ich zadanie polegać będzie przede wszystkim na rozbijaniu sił osłonowych i nie-dopuszczeniu do obsadzenia przez przeciwnika kolejnych rubieży z głębi. Gdy przeciwnikowi uda się oderwać od ścigających wojsk i zorganizować obronę na rubieży pośredniej, pododdziały czołgów (BWP) dążyć będą do jej pokonania z marszu.

Pododdziały wyposażone w transportery opancerzone prowadzić będą w zasadzie pościg równoległy, dążąc do wyprzedzenia przeciwnika wycofującego się pod naporem czołgów i BWP. Ich zadanie polegać będzie na przecięciu dróg wycofania przeciwnika, szczególnie w rejonach kanalizujących ruch wojsk i uprzedzenia go w opanowaniu dogodnych rubieży terenowych.

Aby sprostać realizacji tak zdefiniowanych zadań wszystkie opancerzone wozy bojowe (czołgi, BWP, transportery opancerzone) muszą mieć możliwość pokonywania terenu z dużą prędkością. Ponadto, muszą posiadać możliwości przekraczania przeszkód terenowych oraz zapór inżynierskich wykonywanych doraźnie przez

przeciwnika (narzutowe pola minowe, strefy niszczeń i pożarów itp.).

Zapas amunicji przewożonej przez wozy bojowe musi zapewnić płynne przejście do pościgu bez potrzeby częstego jej uzupełniania.

W określonych sytuacjach taktycznych transportery opancerzone, których piechota działa w ugrupowaniu przeciwnika będą wykorzystywane do transportu doraźnych zapasów amunicji dla czołgów i BWP.

W boju spotkaniowym pododdziały czołgów (BWP) z reguły będą realizować zadania polegające na wykonaniu uderzeń na skrzydła i tyły głównego zgrupowania przeciwnika. Niekiedy, w określonych sytuacjach taktycznych mogą wykonywać uderzenia czołowe.

Pododdziały wyposażone w transportery opancerzone opanują dogodną rubież terenową wiążąc przeciwnika od czoła, zapewniając tym samym warunki do wykonania zadań przez czołgi i BWP. W sytuacjach silnego naporu przeciwnika powinny zostać wzmocnione czołgami.

W celu realizacji tak zdefiniowanych zadań opancerzone wozy bojowe powinny spełniać specyficzne wymagania.

Transportery opancerzone w zasadzie powinny spełniać wymagania typowe dla działań obronnych. Z kolei czołgi i BWP, w trakcie realizacji zadań powinny wykorzystywać właściwości defi-

niowane dla działań zaczepnych.

5.2. Zadania opancerzonych wozów bojowych w czasie przemieszczania

Przemieszczanie to wszelkie ruchy wojsk w skali taktycznej. Dokonuje się go w celu utworzenia w inny rejonie zamierzonego ugrupowania bojowego lub koncentracji sił i środków. Może być przeprowadzone przed rozpoczęciem albo w toku działań bojowych. Obejmuje marsze wojsk oraz ich przewozy transportem kolejowym, powietrznym i wodnym¹.

Dla potrzeb prowadzonych rozważań istotne znaczenie ma problematyka marszu, tj. zorganizowanego przemieszczania wojsk na własnych środkach transportu.

Pododdziały czołgów (BWP) z reguły będą maszerować w kolumnach sił głównych. W przypadku wysokiego stopnia zagrożenia uderzeniami przeciwnika naziemnego mogą być wyznaczone do ubezpieczeń czołowych (marsz dofrontowy), bocznych (marsz rokadowy) lub tylnych (marsz odfrontowy). Niekiedy, na ich bazie utworzone zostaną oddziały wydzielone, których zadaniem będzie uchwycenie dogodnej rubieży wejścia do walki sił głównych.

W przypadku niewielkiego zagrożenia uderzeniami przeciwnika

1. Regulamin działań ..., op.cit., s. 8

naziemnego do realizacji zadań związanych z ubezpieczeniem kolumn sił głównych wyznaczać się będzie z reguły pododdziały wyposażone w transportery opancerzone. Swoimi działaniami stworzą dogodne warunki wykonania marszu przez siły główne. Niekiedy, szczególnie podczas pokonywania trudnych odcinków terenu (ciasniny, przesmyki, przeszkody wodne) pododdziały TO obsadzają wcześniej i utrzymują do czasu ich przekroczenia przez całość oddziału (ZT).

Wizja przyszłego pola walki sugeruje, że marsz będzie podstawowym sposobem przemieszczania pododdziałów czołgów, zmechanizowanych i zmotoryzowanych. Wychodząc z takiego założenia należy przewidywać, że wszystkie wozy bojowe muszą posiadać możliwość prowadzenia marszu na duże odległości, bez konieczności częstego uzupełniania paliw i zużytych elementów układów bieżnych. Średnia prędkość powinna zapewnić wykonanie szybkiego, skrytego manewru w celu zaskoczenia przeciwnika. BWP i TO powinny bez problemów pokonywać przeszkody wodne, szczególnie w przypadku zniszczenia przepraw. Z kolei czołgi muszą być przystosowane do pokonania rzek w bród (na określonej głębokości) lub po dnie. Istotne będzie aby różnorodność środków OPL maszerujących kolumn gwarantowała zorganizowanie skutecznego systemu ognia i możliwość zwalczania różnorodnych środków napadu przeciwnika.

Możliwości marszowe czołgów, BWP i TO powinny być na tyle

zbliżone aby umożliwić im bezkolizyjny marsz w składzie jednej kolumny.

Transportery opancerzone działając w składzie ubezpieczeń marszowych powinny być przystosowane do długotrwałych działań w oderwaniu od sił głównych i typowych źródeł zaopatrzenia.

5.3. Zadania opancerzonych wozów bojowych w czasie pobytu wojsk w rejonach rozmieszczenia

W czasie pobytu wojsk w rejonach rozmieszczenia pododdziały wyposażone w transportery opancerzone wykonywać będą głównie zadania związane z ubezpieczeniem rejonu. Na ich bazie utworzy się elementy ubezpieczenia postoju (oddziały czat, czaty, placówki). Ponadto, zorganizowane zostaną patrole, podsłuchy i posterunki obserwacyjne. Na bazie tych pododdziałów utworzy się również odwody przeciwdesantowe oraz - w przypadku rozmieszczenia wojsk w terenie lesistym - odwód przeciwpożarowy.

W czasie realizacji zadań związanych z ubezpieczeniem rejonu pododdział wyposażony w TO powinien zagwarantować bezpieczeństwo wojsk i realizację przez nie szeregu zadań związanych z odtwarzaniem zdolności bojowej. W wypadku uderzeń przeciwnika powinny stawiać zdecydowany opór umożliwiając ubezpieczanym wojskom opuszczenie rejonu i wejście do walki.

Pododdziały czołgów (BWP) w zasadzie nie powinny realizować

zadań związanych z ubezpieczeniem rejonu. W sytuacjach wyjątkowych stworzy się na ich bazie oddziały czat i czaty.

x

x

x

Z przeprowadzonych analiz wynika, że wszystkie opancerzone wozy bojowe muszą być na tyle uniwersalne, aby z powodzeniem realizować zadania zarówno w walce, jak i w czasie przemieszczania i rozmieszczania wojsk. Jednak specyfika przyszłego pola walki narzuca potrzebę rozwiązań, które czynią określone wozy bojowe szczególnie predysponowane do realizacji określonych zadań, zdefiniowanych wcześniej.

Aby zapewnić realizację wszystkich zadań opancerzone wozy bojowe powinny posiadać pewne uniwersalne właściwości, które umożliwią ich ścisłe współdziałanie na przyszłym polu walki.

Wszystkie opancerzone wozy bojowe powinny posiadać systemy obserwacji dziennie-nocnej, umożliwiające prowadzenie nieprzerwanych działań przez całą dobę. Z doświadczeń wojny w Zatoce Perskiej wynika, że powinny posiadać identyfikatory "swoj-obcy" umożliwiające ścisłe współdziałanie z lotnictwem i śmigłowcami

w różnych warunkach (np. przy braku widoczności). Powinny posiadać czujniki opromieniowania laserowego, sprzężone z wyrzutniami granatów dymnych nowego typu.

Wyposażenie wozów bojowych powinno zapewniać bytowanie załóg i desantu w różnych warunkach atmosferycznych (systemy klimatyzacyjne) oraz w terenie skażonym i silnie zapyłonym.

ZAKOŃCZENIE

Wykonana analiza przewidywanych form działań operacyjno-taktycznych opracowana została na podstawie wizji pola walki. Przeprowadzone badania dowodzą, że wiele kwestii związanych z organizowaniem i prowadzeniem działań bojowych ulegnie znacznym przemianom. Określonym przewartościowaniom podlegać będą zagadnienia związane z tworzeniem i funkcjonowaniem systemu walki, w których istotną rolę odgrywać będą opancerzone wozy bojowe. Aby sprostały one wysokim wymaganiom przyszłego pola walki muszą ulec one pewnym zmianom. Inne też powinny być założenia taktyczno-techniczne nowych generacji tego rodzaju podstawowego środka walki oddziałów i pododdziałów ogólnowojskowych WP.

SPIS TRESCI

	Strona
WSTĘP	2
1. POLE WALKI 2000	5
2. FORMY DZIAŁAŃ OPERACYJNO-TAKTYCZNYCH WOJSK LĄDOWYCH ...	18
3. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA CZOŁGÓW, BWP I TRANSPORTERÓW OPANCERZONYCH POZOSTAJĄCYCH NA WYPOSAŻENIU ODDZIAŁÓW I PODODDZIAŁÓW OGÓLNOWOJSKOWYCH WP	28
4. TENDENCJE ROZWOJOWE CZOŁGÓW, BOJOWYCH WÓZÓW PIECHOTY, I TRANSPORTERÓW OPANCERZONCH	41
6. WYMAGANIA TAKTYCZNE WOBEC OPANCERZONYCH WÓZÓW BOJOWYCH.	48
ZAKOŃCZENIE	73